

Opinnäytetyö (AMK)
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinto
2011

Jaana Leppihalme

LISTAAMATTOMAN YHTIÖN VOITONJAON VEROTUS

– Suunniteltujen uudistusten vaikutus
osakkeenomistajan verotukseen

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jaana Leppihalme

LISTAAMATTOMAN YHTIÖN VOITONJAON VEROTUS

– Suunniteltujen uudistusten vaikutus osakkeenomistajan verotukseen

Listaamattomien osakeyhtiöiden sekä osingonjaon verotusta ollaan uudistamassa siten, että muutokset tulevat voimaan vuoden 2012 alusta. Tämän työn tutkimusongelma on selvittää, mitä erilaisia ko. verotuksen uudistusehdotuksia on tehty vuodesta 2010 lähtien. Työssä selvitetään, miten erilaiset ehdotukset muuttaisivat listaamattoman yhtiön voitonjaon verotusta verrattuna nykyverotukseen. Lisäksi tutkitaan, miten hallituksen tekemät verotuksen uudistusehdotukset vaikuttaisivat toimeksiantajan – Tilitoimisto X:n – asiakkaiden verotukseen.

Teoriaosuudessa käydään läpi voitonjaon verotuksen nykytila listaamattoman yhtiön osalta. Selitetään yhtiön nettovarallisuus ja osakkeen matemaattinen arvo, joita tarvitaan osinkotulon verotuksen laskemisessa. Verotuksen muutosehdotuksista käsitellään laajasti Hetemäen verotyöryhmän raporttia. Lopuksi kerrotaan vuoden 2012 budjettiesitykseen sisältyvästä osinkoverotuksen uudistamisesta. Tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen tapaustutkimus lisättyä toiminnallisella osalla.

Eri verotuksen uudistusesityksiä verrataan nykyverotukseen laskemalla verotusta Excel-taulukoiden avulla. Tilitoimisto X:lle rakennetaan omat Excel-taulukot, joiden avulla toimisto voi laskea asiakkaidensa yhtiöveron sekä osakkaan osingoista maksaman veron määrän.

Erilaisista verotuksen uudistusehdotuksista eniten muutoksia olisi aiheuttanut Hetemäen työryhmän esitys, joka olisi monessa tapauksessa kiristänyt osinkoverotusta merkittävästi nykyisestä. Hallitus ei kuitenkaan käyttänyt työryhmän esitystä budjettiesityksen pohjana, vaan piti osinkoverotuksen rakenteen nykyisenlaisena. Hallitus esittää yhtiöveroksi 25 prosenttia ja pääomatuloveroksi 30 prosenttia sekä yli 50 000 euron pääomatulojen veroksi 32 prosenttia. Osakaskohtaisen ns. verovapaan osingon määrä ehdotetaan laskettavaksi 60 000 euroon. Hallituksen esittämillä muutoksilla ei ole suurta merkitystä useimpien listaamattomien yhtiöiden osingonsaajien verotukseen.

ASIASANAT:

listaamaton yhtiö, osingot, verotus, yhtiöverotus

Jaana Leppihalme

THE TAXATION OF DIVIDENDS RECEIVED FROM AN UNLISTED COMPANY – The effects of proposed reforms on shareholder's taxes

The taxation of profits and dividends from an unlisted company will be reformed in 2012. The research problem of this thesis was to find out what sort of proposals have been made to change the taxation of dividends. The thesis covers the proposals from 2010 to the government budget proposal for 2012. The aim is to compare the effects of different proposals on shareholder's taxes compared with the present taxation. The case study covers the taxation of clients in an accounting firm.

The theory part includes the prevailing system of taxation of dividends. The terms net asset value and mathematical value of the share are explained. Both concepts are needed when calculating the tax rate of dividends. When comparing the different taxation proposals, the biggest emphasis is put on the report of the Working Group for Developing the Tax System. Finally, it is described how the 2012 budget proposal will affect the taxation of dividends paid by unlisted companies. The research method is qualitative case study with a functional component.

The comparison of taxes is made by using Excel charts. Excel charts are constructed for the accounting firm's own use. The firm can then calculate the income tax and the shareholder's tax of its clients.

The proposals of the Working Group would have made the biggest impact on taxation. The Working Group suggested a total reform of taxation of dividends. However, the government maintained the basic system of taxation of dividends the same as it is now. The government suggests the corporate tax rate to be lowered to 25 per cent. The tax exempt limit for dividends from unlisted companies will be lowered to EUR 60,000. The government proposes the tax rate for capital income to be raised to 30 per cent. Progression will be introduced so that the tax rate for capital income exceeding EUR 50,000 is set at 32 per cent. These proposals would only have a slight effect on the taxation of clients in the accounting firm in question.

KEYWORDS:

unlisted company, dividends, taxation

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VOITONJAON VEROTUS	8
2.1 Osingonjako	10
2.1.1 Nettovarallisuus	10
2.1.2 Osakkeen matemaattinen arvo	13
2.1.3 Osinkotulon verotus	15
2.1.4 Työperäinen osinko	20
2.2 Laiton varojenjako ja peitelty osinko	21
3 MUUTOSEHDOTUKSET VUOSINA 2010–2011	24
3.1 Hetemäen työryhmä	24
3.2 Puolueiden ehdotukset	36
3.3 Budjettiesitys 2012	40
4 VAIKUTUKSET TILITOIMISTO X:N ASIAKKAISIIN	47
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	52
LÄHTEET	56

LIITTEET

- Liite 1. Osingon verotus ja kokonaisveroaste nykyisessä verojärjestelmässä
Liite 2. Osingon verotus ja kokonaisveroaste Hetemäen työryhmän esityksessä
Liite 3. Osingon verotus ja kokonaisveroaste hallituksen esityksessä

KUVIOT

Kuvio 1. Osinkojen verottaminen osingonsaajalla vuonna 2011.	17
Kuvio 2. Esimerkki 1 osingon verottamisesta osingonsaajalla.	18
Kuvio 3. Esimerkki 2 osingon verottamisesta osingonsaajalla.	19
Kuvio 4. Osinkojen verottaminen osingonsaajalla vuonna 2012 hallituksen esityksen mukaan.	42

TAULUKOT

Taulukko 1. Esimerkki osakaskohtaisen nettovarallisuuden laskemisesta.	15
Taulukko 2. Listaamattomista yhtiöistä saadut osingot vuonna 2009.	16
Taulukko 3. Normaalituoton piirissä olevan osingon verotus.	31
Taulukko 4. Normaalituoton kokonaan ylittävän osingon verotus.	32
Taulukko 5. Osingon verotus nykyisessä verojärjestelmässä.	33

Taulukko 6. Osingon verotus Hetemäen työryhmän ehdotuksessa.	34
Taulukko 7. Puolueiden ehdotukset verotuksesta, kun osinko kuuluu normaalituoton piiriin.	38
Taulukko 8. Puolueiden ehdotukset verotuksesta, kun osinko ei kuulu normaalituoton piiriin.	39
Taulukko 9. Hallituksen esityksen ja nykyverotuksen vertailu, kun osinko normaalituoton piirissä.	44
Taulukko 10. Hallituksen esityksen ja nykyverotuksen vertailu, kun osinko ei ole normaalituoton piirissä.	45
Taulukko 11. Hallituksen esityksen ja nykyverotuksen vertailu, kun osa osingoista kuuluu normaalituoton piiriin.	46
Taulukko 12. Kokonaisveroaste Aa Oy:ssä.	48
Taulukko 13. Kokonaisveroaste Bb Oy:ssä.	49
Taulukko 14. Kokonaisveroaste Cc Oy:ssä.	50

1 JOHDANTO

Kiinnostuin osinkojen verotuksesta katsoessani YLE TV1:n MOT-ohjelmaa marraskuussa 2010. Ohjelmassa eri verotuksen asiantuntijat puhuivat kauniisti siitä, miten verotuksen pitäisi olla progressiivista ja oikeudenmukaista. Äänessä oli kaksi ns. Hetemäen työryhmän jäsentä. Hetemäen työryhmäksi kutsutaan valtiovarainministeriön 18.9.2008 asettamaa työryhmää, jonka puheenjohtajana toimi alivaltiosihteeri Martti Hetemäki valtiovarainministeriöstä. Työryhmän tehtävänä oli arvioida nykyisen verojärjestelmän muutostarpeita; myös oikeudenmukaisuuden kannalta. (MOT: Verovapaa vyöhyke 2010; Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 9.)

Jo Hetemäen työryhmän väliraportin jälkeen huomasin mediassa lisääntyvää keskustelua osinkoverotuksesta. Eniten älähtivät listaamattomien osakeyhtiöiden omistajat, joiden mielestä heidän verotustaan halutaan kiristää kohtuuttomasti. Listaamattomalla osakeyhtiöllä tai yhtiöllä tarkoitetaan yhtiötä, jonka osaketta ei noteerata julkisesti (Tuloverolaki TVL 33 b § 30.7.2004/716).

Eri etujärjestöt halusivat luonnollisesti sanoa mielipiteensä asiasta ja esittää omia ehdotuksiaan. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät ja Veronmaksajain keskusliitto kritisoivat työryhmän suunnitelmia. (Suomen Yrittäjät 2010a, Veronmaksajain Keskusliitto 2011,12–13.) Keskuskauppakamarin varatoimitusjohtaja haikaili tasaveron perään (Mattila 2011).

Keväällä 2011 verokeskustelu oli vilkasta osaksi myös siksi, että tulossa oli eduskuntavaalit 17.4.2011. Suurimmat puolueet esittivät omia ehdotuksiaan osinkojen verotuksesta (Hertsu 2011). Myös lehtien mielipideosastoilla ja nettipalstoilla keskusteltiin vilkkaasti verotuksesta (Simomaa 2011; Tapionlinna 2011; Taxman1 2011).

On tärkeätä valita tutkimusaihe oman kiinnostuksen perusteella (Uusitalo 2011, 57). Koska julkinen keskustelu herätti mielenkiintoni, halusin selvittää itselleni, mistä osinkojen verotuksessa on kysymys ja mihin kaikki uudistusehdotukset johtaisivat. Siksi valitsin aiheekseni listaamattoman yhtiön jakaman osingon

verotuksen. Tarkoitukseni on selvittää, miten uudistusehdotukset poikkeavat nykyisestä lainsäädännöstä.

Toimeksiantajani on Tilitoimisto X. Sillä on asiakkaina useita pieniä osakeyhtiöitä. Tehtäväni on selvittää, miten tulossa oleva lakiuudistus vaikuttaisi Tilitoimisto X:n asiakkaiden verotukseen. Sitä varten rakennan muutaman esimerkkitapauksen. Työssäni käsitelen pelkästään listaamattomia yhtiöitä, vaikka en siitä aina erikseen mainitse. Tarkastelen verotusta nimenomaan yhtiön osakkaan näkökulmasta.

Tutkimusongelmani on siis selvittää:

- Miten Hetemäen työryhmän ehdotus muuttaisi listaamattoman yhtiön voitonjaon verotusta?
- Miten puolueiden ja etujärjestöjen ehdotukset poikkeavat edellisestä?
- Mitä uuden hallituksen ohjelmassa sanotaan asiasta?
- Miten ehdotukset vaikuttavat esimerkkiyhtiöihin?
- Miten verotuksen uudistusprosessi etenee: Eri ehdotukset ja mitä niistä toteutetaan.

Tutkimukseni viitekehys on listaamattoman yhtiön voitonjaon verotuksen nykytila. Käyn siis läpi lainsäädännön ja vallitsevan verotuskäytännön. Tutkimusmenetelmäni on lähinnä kvalitatiivinen tapaustutkimus. Kvalitatiivinen siksi, että aineistoa ovat lakitekstit ja ehdotukset. Tapaustutkimus siksi, että tutkimukseni tarkoitus on kartoittaa verotukseen ehdotettujen muutosten vaikutusta esimerkkirytyksiin. Mukaan tulee myös toiminnallinen osa, koska rakennan muutaman Excel-taulukon tilitoimiston käyttöön. (Uusitalo 2011, 50; Hirsjärvi ym. 2009, 162.)

2 VOITONJAON VEROTUS

Osakeyhtiö voi jakaa varojaan laillisesti osakkeenomistajille osakeyhtiölain (OYL) 13 luvun 1 §:ssä (21.7.2006/624) säädettyissä tilanteissa, joita ovat:

- voitonjako (osinko) ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta
- lain 14 luvussa tarkoitettu osakepääoman alentaminen
- lain 3 ja 15 luvussa tarkoitettu omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen
- lain 20 luvussa tarkoitettu yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen.

Laissa määritellään laittomaksi varojen jakamiseksi muu liiketapahtuma, joka ilman liiketaloudellista perustetta vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja.

Yhtiöllä voi myös olla jokin muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille; silloin asiasta määrätään erikseen yhtiöjärjestyksessä. Siinä tapauksessa on myös määrättävä, miten toimitaan jaettaessa varoja vapaan oman pääoman rahastosta. Yhtiökokouksen päätöksellä varoja voidaan jakaa lahjana yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen. Varojen jakaminen on siis vastikkeetonta yhtiön varojen luovuttamista osakkeenomistajalle tai jollekin muulle taholle. Yhtiö ei saa varoja jaettaessa täyttää vastasuoritusta. (Immonen & Nuolimaa 2007, 175–176; OYL 21.7.2006/624; Raunio ym. 2010, 12.)

Jotta velkojien suoja toteutuu, on varoja jaettaessa varmistettava kaksi seikkaa: Yhtiön viimeksi vahvistetussa taseessa on oltava jakokelpoisia varoja. Lisäksi varojen jakaminen ei saa johtaa yhtiön maksukyvyttömyyteen eikä tulevaa maksukyvyttömyyttä jakopäätöstä tehtäessä voida ennakoida. Molempien ehtojen on täyttyävä samanaikaisesti. (Immonen & Nuolimaa 2007, 175–177; OYL 21.7.2006/624.)

Varojen jakaminen perustuu aina viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Jos yhtiössä on velvollisuus valita tilintarkastaja, on tilinpäätöksen oltava tilintarkastettu. Jos tilinpäätöksen laatimisen jälkeen yhtiön taloudellisessa

asemassa on tapahtunut olennaisia muutoksia, ne on otettava jaossa huomioon. Yhtiökokous päättää varojen jakamisesta hallituksen esityksen perusteella. (Verohallinto 206/345/2007.)

Osingonjako perustuu siis viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Tilinpäätöksen ei tarvitse olla viimeksi päättyneeltä tilikaudelta. Tämä mahdollistaa ns. väliosingon jakamisen vielä kulumassa olevalta tilikaudelta. Tällöin voi käydä niin, että välitilinpäätös osoittaa jakovaraa, joka jaetaan osinkona. Koko tilikausi saattaa myöhemmin osoittautua tappiolliseksi. Näin täysin laillisesti jaetaan verottamatta jäävää voittoa osakkaille. (Raunio ym. 2010, 129; Verohallinto 206/345/2007.)

Vapaan oman pääoman rahasto voi sisältää hyvin erilaisia eriä. Rahastoon voidaan merkitä osakkeenomistajien ja muiden tekemät sijoitukset, joista ei anneta osakkeita vastineeksi. Siihen voidaan myös tehdä siirto kertyneistä voittovaroista. Yleisin vapaan oman pääoman rahasto on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP). Siihen merkitään mm. osakkeen merkintähinnasta se osa, jota ei merkitä osakepääomaan sekä muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon. (Tuokko 2009; Raunio ym. 2010, 59.)

Vaikka OYL:ssa varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta rinnastetaan osingonjakoon, ei verotus ole yksiselitteistä. Verolainsäädännössä ei erikseen mainita SVOP:sta jakamista. Nykyisen osakeyhtiölain ja verotuksen yhteyttä tutkinut ns. Arvelan työryhmä oli sitä mieltä, että käytännön syistä kaikkea vapaan oman pääoman jakoa tulisi verottaa yhdenmukaisesti. Siksi työryhmä ehdotti, että voitonjaon lisäksi myös varojenjako vapaan oman pääoman rahastosta verotettaisiin osinkona. (Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2006, 168.)

Arvelan työryhmän muistio ei johtanut välittömiin toimenpiteisiin. Niinpä SVOP:sta tapahtuva varojenjaon verotus on ollut verohallinnon 8.3.2007 antaman ohjeen varassa (206/345/2007). Ohjeessa edellytetään, että yhtiö pystyy selvittämään, miten varat SVOP:iin ovat syntyneet. Kirjanpidossa

kannattaa eritellä SVOP:iin kirjattavat tapahtumat: ne ovat joko pääomasijoituksia tai voittovaroja. Kyseinen kirjanpitoaineisto on syytä säilyttää jopa pidempään kuin muu aineisto.

SVOP:sta tapahtuvaa varojen jakoa verotetaan sen mukaan, miten varat ovat kertyneet. Varojen kertymistä SVOP:iin tarkastellaan yhtiön näkökulmasta. Jos varat ovat alun perin syntyneet pääomansijoitusten myötä, varojen jakamista pidetään pääomanpalautuksena. Ellei edellistä pystytä luotettavasti selvittämään, sovelletaan samoja sääntöjä kuin osingon verotukseen. Jos rahastossa on eri tavoin kertyneitä varoja, verotus tapahtuu samassa suhteessa. (Raunio ym. 2010, 62–64.)

2.1 Osingonjako

Saadun osingon verotuksesta säädetään tuloverolaissa (30.12.1992/1535). TVL:n 33 b § (30.7.2004/716) säätää tiedot listaamattomasta yhtiöstä saadun osingon verottamisesta. Jotta edellä mainitun pykälän sisältö aukeaa, täytyy ensin selvittää käsitteet nettovarallisuus sekä osakkeen matemaattinen arvo.

2.1.1 Nettovarallisuus

Yhtiön nettovarallisuuden tarkat laskentaohjeet ovat varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (22.12.2005/1142); jatkossa lyhennetty VAL. Käyn seuraavassa läpi nettovarallisuuden laskennan pääpiirteissään. Lain 2 §:ssä sanotaan yksinkertaisesti:

Yhtiön nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat.

Lähtökohta on, että kaikki seuraavat taseeseen sisältyvät erät ovat varoja: pysyvien vastaavien (käyttöomaisuuden) aineettomat ja aineelliset hyödykkeet ja sijoitukset sekä vaihtuvien vastaavien vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Velkoja taas ovat taseen vastattaviin vieraaksi pääomaksi merkityt erät. (Verohallinto 2011a.) Huomattava on kuitenkin, että kirjanpitolain mukaisia laskennallisia

verosaamisia ei pidetä varoina eikä vastaavasti laskennallisia verovelkoja pidetä velkana (VAL 2:2 2. ja 3. mom 22.12.2005/1142).

Laskentaperusteeseen luetaan siis elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvan varallisuuden lisäksi yhtiön maatalouden ja henkilökohtaisen tulon tulolähteeseen kuuluva varallisuus (Raunio ym. 2010, 33; Tikka ym. 2000/2011). Myös pääomallinaa pidetään velkana silloin, kun se on taloudelliselta luonteeltaan vierasta pääomaa. Vieraan pääoman tunnusmerkkejä ovat velvollisuus lainan takaisinmaksuun ja koronmaksuvelvollisuus. (Tikka ym. 2000/2011; VAL 22.12.2005/1142.)

Kun nettovarallisuutta lasketaan, täytyy määrittää eri omaisuuserien arvostus (Tikka ym. 2000/2011). Saaminen, joka kuuluu rahoitusomaisuuteen, arvostetaan nimellisarvoon ja muu rahoitusomaisuus hankintamenoon. Molemmista on voitu tehdä arvonalentumisvähennykset elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) 17 §:n mukaan (30.12.2008/1077). Rahoitusomaisuuteen kuuluvia saamisia ovat myynti-, laina- ja siirtosaamiset, rahat ja pankkisaamiset sekä muut saamiset. Valuuttamääräisen saamisen arvo on kirjanpitoarvo; yleensä tilinpäätöspäivän kurssilla laskettuna. (Raunio ym. 2010, 39; VAL 22.12.2005/1142.)

Myös vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon, josta on ensin vähennetty EVL 28 §:n 1 momentissa (28.12.1978/1090) tarkoitettu arvonalentumisvähennys eli ns. epäkuranttiusvähennys. Vähennys tehdään verovelvollisen vaatimuksesta. (Raunio ym. 2010, 38–39; VAL 22.12.2005/1142.)

Sijoitusomaisuuden arvo on hankintameno ja arvonnkorotuksen (EVL 5 § 30.12.2008/1077) yhteismäärä vähennettynä arvonalentumisvähennyksellä (EVL 29 § 23.12.1977/1001). Käyttöomaisuuden arvo on verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva arvo, samoin varallisuusarvoa omaavien pitkävaikutteisten menojen arvo. Arvopapereiden sekä käyttöomaisuuskiinteistöjen, -rakennusten ja -rakennelmien osalta voidaan kuitenkin käyttää ns. vertailuarvoa, jos se on poistamatonta tasearvoa korkeampi. (VAL 22.12.2005/1142; Verohallinto 2011a.)

Verotuksessa poistamatonta arvoa ja vertailuarvoa verrataan kiinteistöittäin, rakennuksittain tai rakennelmittain. Jos vertailuarvo eli verotusarvo on korkeampi, käytetään sitä. Vertailuarvo katsotaan verovuotta edeltävältä vuodelta. (Raunio ym. 2010, 34; VAL 22.12.2005/1142.)

Käyttöomaisuusarvopapereille lasketaan yhteenlaskettu vertailuarvo. Julkisesti noteeratulle arvopaperille se on 70 prosenttia tilinpäätöspäivän mukaisesta päätöskurssista. Muun yhtiön vertailuarvo noudattaa matemaattisen arvon laskemista koskevia säännöksiä. Yhtiön nettovarallisuudesta vähennetään kuitenkin tilikaudelta jaettavaksi päätetty osinko. Vertailuarvo saa nousta edellisestä vuodesta enintään 50 prosenttia. Vuoden 2010 alusta myös muun kuin julkisesti noteeratun osakkeen vertailuarvo on ollut julkinen. (Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta 22.12.2009/1253; Ojala, M. 6.9.2011, Tuloverotuksen perusteet, Taloushallintoliiton koulutus; VAL 22.12.2005/1142.)

Muista käyttöomaisuusosakkeista poiketen asunto-osakeyhtiön ja ns. keskinäisen kiinteistöyhtiön osakkeiden vertailuarvosta säädetään erikseen. Jos osakkeet on hankittu 1.1.2006 tai sen jälkeen, ne arvostetaan verotuksessa poistamattomaan hankintamenuon mahdollisella jälleenhankintavarauksella lisätynä. Jos taas osakkeet on hankittu mainittua päivää ennen, käytetään vuoden 2005 verotusarvoa, joka on laskettu jo kumotun varallisuusverolain (30.12.1992/1537) mukaan. (Raunio ym. 2010, 34–35; VAL 22.12.2005/1142.)

Kaikki taseen varoihin merkityistä aineettomista menoista eli hyödykkeistä eivät kasvata nettovarallisuutta. Jotta ne voidaan ottaa mukaan nettovarallisuuslaskelmaan, niillä täytyy olla varallisuusarvoa. Esim. yhtiön perustamis-, tutkimus- ja kehittämismenoilla ei yleensä katsota olevan varallisuusarvoa. Nämä erät siis vähennetään varoista laskelmaa tehtäessä. (Leppiniemi, J. 2004, 23; Raunio ym. 2010, 35.)

Aineettomat oikeudet ja liikearvo voidaan ottaa mukaan nettovarallisuuslaskelmaan, kun ne on hankittu vastiketta vastaan. Sen sijaan esim. yrityksessä tehty keksintö, jolla ei ole hankintamenua, ei ole mukana

nettovarallisuudessa. Samoin yhtiön taseessa piilevänä oleva liikearvo jää laskelman ulkopuolelle. (Raunio ym. 2010, 35–37.)

2.1.2 Osakkeen matemaattinen arvo

Sen jälkeen, kun yhtiön tarkistettu nettovarallisuus on tiedossa, voidaan laskea osakkeen matemaattinen arvo. Lähtökohtana on osingon verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukainen nettovarallisuus. Esimerkiksi verovuoden 2011 osakkeen matemaattinen arvo lasketaan vuodelta 2010 laaditun tilinpäätöksen perusteella. Osingonjakovelkaa ei vähennetä nettovarallisuudesta. Uuden yhtiön osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan osakkeen nimellisarvo, ellei osakkaan vaatimuksesta käytetä nimellisarvoa korkeampaa merkintähintaa. (Ojala, M. 6.9.2011, Tuloverotuksen perusteet, Taloushallintoliiton koulutus; VAL 22.12.2005/1142; Verohallinto 2011b.)

VAL 9 §:n (22.12.2005/1142) mukaan:

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla tarkistetun nettovarallisuuden määrä yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Yhtiön lunastamat ja muutoin hankkimat omat osakkeet jätetään matemaattista arvoa laskettaessa lukuun ottamatta.

Osakkeen matemaattiset arvot lasketaan kuitenkin osakaskohtaisesti. Ensin on yhtiön nettovarallisuus jaettava osakkeiden lukumäärällä ja sitten kerrottava osakkaan omistamien osakkeiden lukumäärällä. Näin saadaan osakaskohtainen nettovarallisuus. Sen jälkeen tutkitaan, onko osakkaalla käytössä yhtiön omistama asuntoa tai onko hän ottanut yhtiöltä lainaa. Näistä mahdollisesti johtuvat vähennykset tehdään TVL 33 b §:n (30.7.2004/716) mukaan. (Raunio ym. 2010, 49–50.)

Yrittäjäosakas eli ns. YEL-osakas on johtavassa asemassa työskentelevä osakas, joka

- omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on vastaava osuus osakkeiden äänimäärästä (ennen 1.1.2011 raja oli 50 prosenttia); tai

- omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön osakkeiden äänimäärästä.

YEL-osakas ei ole yhtiöön työsuhteessa työntekijäin eläkelain mukaan. Jos YEL-osakas on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona yhtiön taseessa olevaa asuntoa, asunnon arvo tilinpäätöshetkellä vähennetään hänen osakaskohtaisesta nettovarallisuudestaan. Asunto voi olla muukin kuin vakituinen asunto. Henkilö voi omistaa osakkeet myös välillisesti toisen yhtiön kautta. (Niskakangas 2009, 56; Raunio ym. 2010, 49–50; VAL 22.12.2005/1142; YEL 22.12.2006/1272.)

Jos osakas yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa yhtiön osakkeista 10 prosenttia tai enemmän tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden äänimäärästä, kutsutaan osakasta omistajayrittäjäksi. Omistajayrittäjän ja hänen perheensä yhtiöltä ottama rahalaina (osakaslaina) vähennetään osakaskohtaisesta nettovarallisuudesta. Omistus katsotaan tilinpäätöshetkellä ja vähennys on tilinpäätöshetken mukainen summa. (Ojala, M. 6.9.2011, Tuloverotuksen perusteet, Taloushallintoliiton koulutus; Raunio ym. 2010, 49–50; VAL 22.12.2005/1142.)

Taulukon 1 esimerkki selventää osakkeiden matemaattisen arvon laskentaa sekä osakaskohtaisen nettovarallisuuden selvittämistä. Esimerkissä yhtiöllä on kaksi osakasta, A ja B. Osakkaalla A ei ole osakaskohtaisia vähennyksiä. Sen sijaan B:n käytössä on yhtiön omistama asunto ja B on ottanut yhtiöstä osakaslainaa. Koska B omistaa yhtiöstä 70 prosenttia, hän on YEL-osakas. B:n osakaskohtaisesta nettovarallisuudesta täytyy siten vähentää sekä asunnon arvo että osakaslainan määrä.

Taulukko 1. Esimerkki osakaskohtaisen nettovarallisuuden laskemisesta.

Yhtiön nettovarallisuus		3 000 000
Yhtiön osakkeiden lukumäärä		100
Osakkeen matemaattinen arvo = 3 000 000/100		30 000
B:n käytössä on yhtiön omistama asunto; arvo		240 000
B ottanut osakaslainaa		50 000
Osakas	A	B
Osakkeiden lukumäärä	30	70
Osuus nettovarallisuudesta	900 000	2 100 000
A:n osakaskohtainen nettovarallisuus:		900 000
B:n osakaskohtainen nettovarallisuus:		2 100 000
	-	240 000
	-	50 000
		1 810 000

Esimerkistä nähdään, että B:n nettovarallisuus laskee melko paljon vähennysten vuoksi. Tämä tulee vaikuttamaan hänen saamiensa osinkojen verotukseen.

2.1.3 Osinkotulon verotus

Sen jälkeen, kun yhtiön osakkeiden matemaattinen arvo on selvillä ja on tehty oikaisut omistajayrittäjän nettovarallisuuden laskennassa, voidaan laskea osingoista maksettava vero TVL 33 b §:n (30.7.2004/716) mukaan. Osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon nettovarallisuuden perusteella.

Vuonna 2009 muista kuin listatuista yhtiöistä saatujen osinkojen bruttomäärä oli 1,9 miljardia euroa. Kyseisten osinkojen saajia oli 421 247. Mainituista osingoista veronalaista tuloa oli 468,3 miljoonaa euroa. Veronalaisen osingon saajia oli 3 330. Yhteenveto näistä luvuista on taulukossa 2. (Tilastokeskus 2011a; Malinen 2011.)

Opinnäytetyön aiheena oleva yrittäjien (YEL-vakuutettujen) listaamattomista yhtiöistä saama osinkotulo vuonna 2009 oli 1,0 miljardia euroa. Saajien lukumäärä oli 56 098. Heistä 55 904 sai pääomatuloa yhteensä 814,2 miljoonaa

euroa ja 16 785 sai ansiotuloa yhteensä 189,5 miljoonaa euroa. YEL-yrittäjän raja vuonna 2009 oli vielä 50 prosentin omistus yhtiöstä.

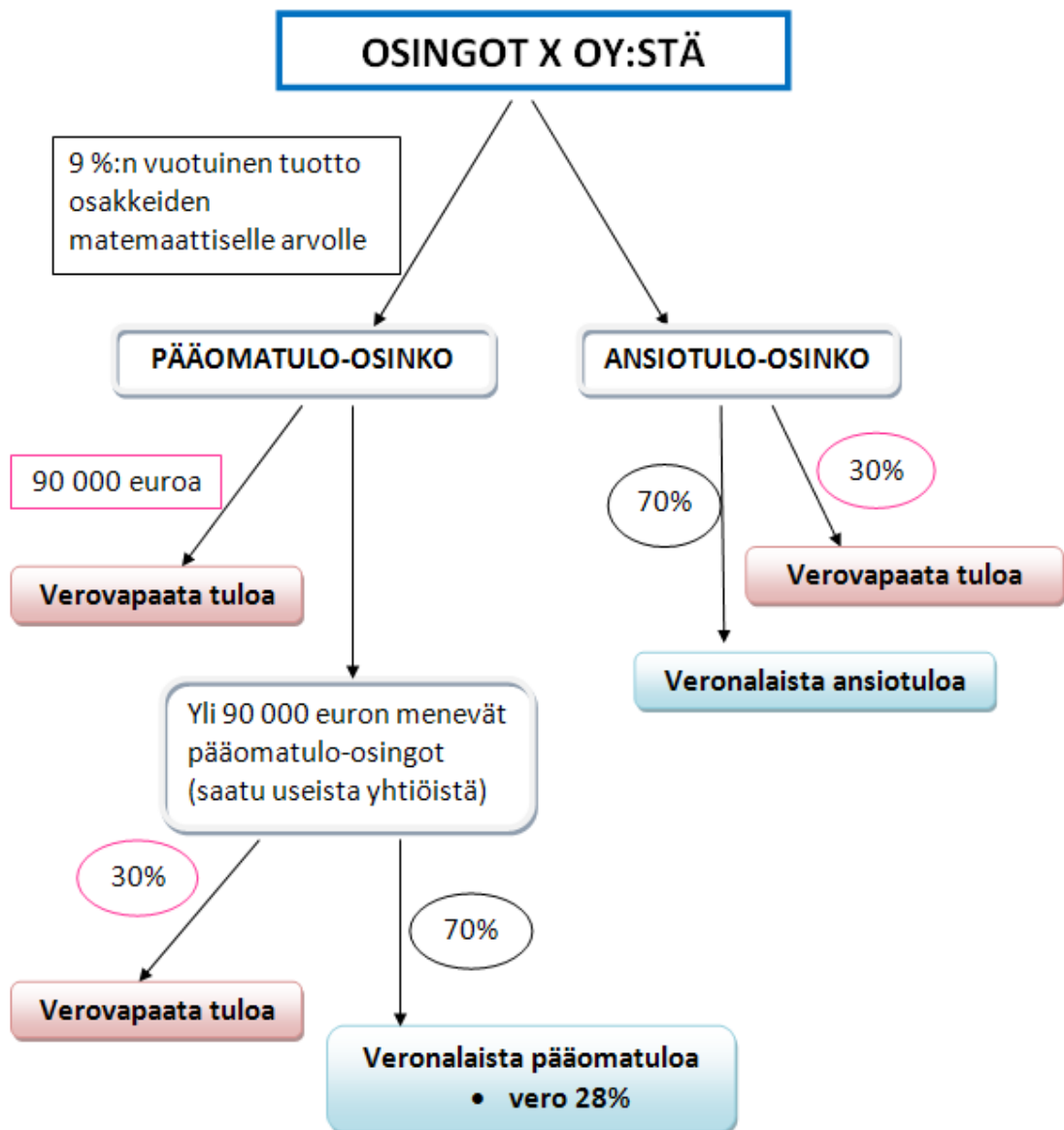
Taulukko 2. Listaamattomista yhtiöistä saadut osingot vuonna 2009.

	milj. €	Saajien lkm
Osinkojen bruttomäärä	1 912,3	421 247
Josta veronalaista tuloa	468,3	3 330
Yrittäjien osinkotulot	1 004,5	56 098
Josta pääomatuloa	814,2	55 904
Josta ansiotuloa	189,5	16 785
Yrittäjien yli 90 000 euron pääomatulo-osinkojen määrä	196,4	1 391

Taulukosta nähdään, että yli 90 000 euroa pääomatulo-osinkoja saaneita yrittäjiä oli vuonna 2009 vain 1 391 ja he saivat pääomatulo-osinkoja yhteensä 196,4 miljoonaa euroa (141 217 euroa/saaja). Määrä on yllättävän pieni verrattuna kiivaaseen julkiseen keskusteluun aiheesta. (Tilastokeskus 2011a; Malinen 2011.)

Pääomatulo-osinkoa on se määrä, mikä vastaa yhdeksän prosentin vuotuista tuottoa osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettuna. Jos verovelvollinen saa tällaisia osinkoja yhteensä yli 90 000 euroa, on ylimenevästä osasta 30 prosenttia verovapaata tuloa ja 70 prosenttia verotettavaa pääomatuloa. (TVL 30.12.1992/1535.) Osingon verovuosi on vuosi, jolloin osinko on nostettavissa ja silloin se siis verotetaan. Yleensä osingon voi nostaa siitä päättäneen yhtiökokouksen jälkeen tai kokouksessa sovittuna päivänä. (Raunio ym. 2010, 28.)

Jos osinkoa jaetaan enemmän kuin tuo mainittu yhdeksän prosenttia, on ylimenevä osa ansiotulo-osinkoa. Siitä on osingonsaajalle 30 prosenttia verovapaata ja 70 prosenttia ansiotulona verotettavaa tuloa. Osakeyhtiön tilikauden pituudella ei ole merkitystä osingonsaajan verotukseen, koska TVL:n sanontaa "vuotuinen tuotto" tarkastellaan osingonsaajan kannalta. (KHO 2002:1; TVL 30.12.1992/1535.) Kuvio 1 havainnollistaa osingon verottamista.

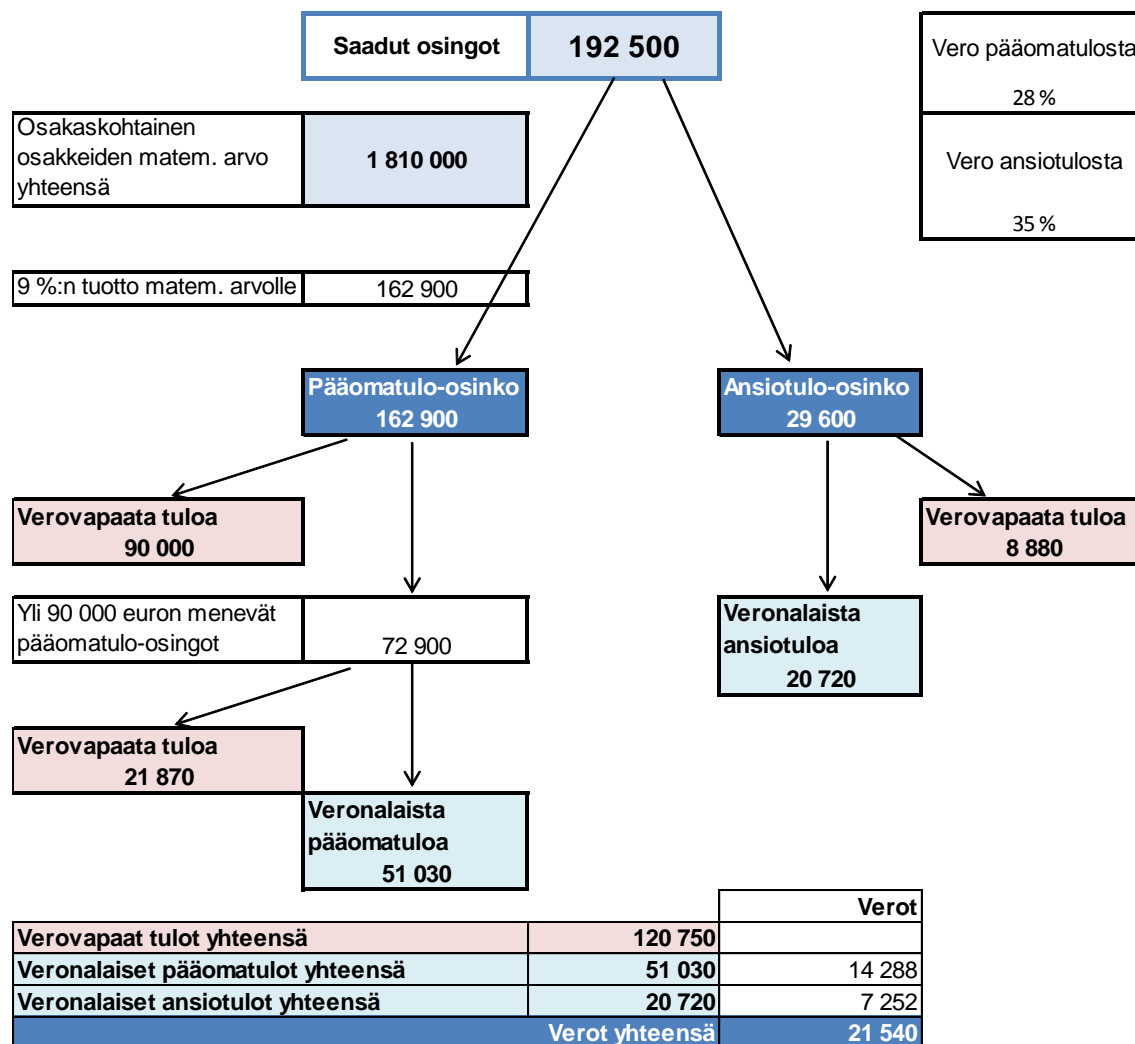

Kuvio 1. Osinkojen verottaminen osingonsaajalla vuonna 2011.

Seuraavassa jatketaan taulukon 1 esimerkkiä. Osakas B saa osinkoja 192 500 euroa. Kuvioista 2 nähdään, miten osingot jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon. Osingoista 29 600 euroa ylittää yhdeksän prosentin tuoton osakkeen matemaattiselle arvolle. Siitä 20 720 euroa verotetaan ansiotulona. Vuonna 2011 vero pääomatuloista on 28 prosenttia.

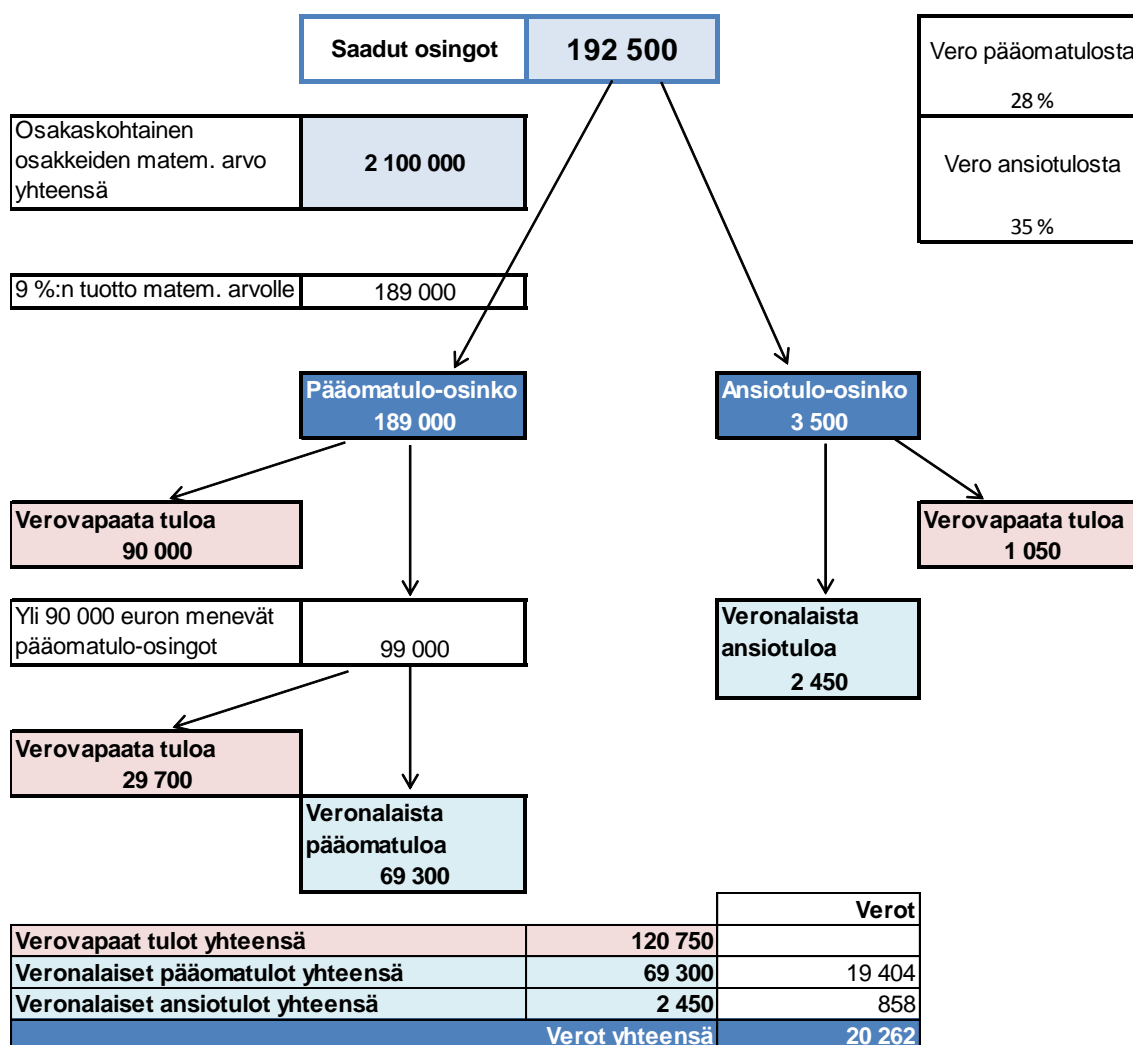
Ansiotulojen veroksi on kuviossa esimerkin vuoksi valittu 35 prosenttia. Oletetaan siis, että osakkaalla on myös muita ansiotuloja, esimerkiksi palkkatuloja yrityksestä. Vuoden 2011 verotuksessa 75 000 euron Yel-työtuloilla

ilman vähennyksiä laskettu veroprosentti on 35 (Verohallinto 2011d.)
Esimerkissä verot ovat yhteensä 21 540 euroa.

Kuvio 2. Esimerkki 1 osingon verottamisesta osingonsaajalla.

Jos taas osakkaalla B ei olisi osakaskohtaisia vähennyksiä eli ei lainaa yhtiöltä, eikä käytössä yhtiön asuntoa, muuttuisi tilanne seuraavasti: Ansiotulo-osingon määräksi jää vain 3 500 euroa ja siitä veronalaista on 2 450 euroa. Veronalaisten pääomatulojen osuus siis kasvaa. Verovapaiden tulojen määrä pysyy samana. Koska esimerkissä veroprosentti ansiotuloista on suurempi kuin pääomatuloista, verot yhteensä ovat vähän pienemmät kuin kuviossa 2. Tämä näkyy kuviosta 3.

Kuvio 3. Esimerkki 2 osingon verottamisesta osingonsaajalla.

Jos edellisissä esimerkeissä ansiotulon veroprosentti olisi pääomatuloveroa pienempi, osakkaan verot kasvaisivat, kun osakkeiden matemaattinen arvo kasvaa.

Avoir fiscal

Vuosina 1990–2004 oli osinkoverotuksen perustana yhtiöveron hyvitysjärjestelmä eli ns. avoir fiscal. Järjestelmä esti pääsääntöisesti osinkoihin kohdistuvan kahdenkertaisen verotuksen. Siinä osingonsaajalta osingosta menevästä verosta vähennettiin osakeyhtiön osinkoa vastaavasta voitostaan maksama vero. (Leppiniemi 2004, 63; Leppiniemi & Walden 2002/2010.)

Järjestelmästä jouduttiin kuitenkin luopumaan, koska se ei ollut EY:n perustamissopimuksen mukainen. Käyttämättömiä yhtiöveron hyvityksiä saa käyttää vuoteen 2014 saakka. (Leppiniemi 2004, 63; Leppiniemi & Walden 2002/2010.)

2.1.4 Työperäinen osinko

Korkein hallinto-oikeus antoi ns. lääkäriyhtiöpäätöksen (2008:6), jonka johdosta tuloverolain 33 b §:ään lisättiin uusi momentti. KHO:n päätös käsitteli tapausta, jossa ennakkoratkaisua hakeneet lääkärit perustivat osakeyhtiön ja merkitsivät osakkeet joko itse tai omistamansa holdingyhtiön kautta. Yhtiön osakkeet jakautuivat kantaosakesarjaan ja useisiin vastaanotto-osakesarjoihin. Jokaisella lääkäriellä oli oma vastaanotto-osakesarja.

Vastaanotto-osakesarjan oikeus yhtiön varoihin määräytyi asianomaisen osakesarjan toimintatuloksen mukaan; siis lääkärin työpanoksen perusteella. Koska yhtiöjärjestyksessä oli kuitenkin tarkkaan määrätty osingon peruste, eikä osakkailla ollut harkintavaltaa jaon kohdistumisessa osakesarjojen kesken, KHO katsoi osingon veronalaiseksi osinkotuloksi. Osinko verotettiin senhetkisen tuloverolain mukaan. Oli siis hyväksyttävää, että ammatinharjoittajat jakavat omistamastaan yhtiöstä varoja osakesarjoittain ja osakesarjan tuottama tulos perustuu osakkeenomistajan oman toiminnan tuottamaan tulokseen. Tällaisia yhtiöjärjestyksiä on ollut käytössä mm. lääkäri- ja asianajojalalla. (KHO 2008:6; PriceWaterHouseCoopers 2008.)

Edellä kerrotun ratkaisun jälkeen tuloverolakiin lisättiin uusi momentti (TVL 33 b § 3. mom 26.6.2009/469). Se muutti yksityishenkilöitä koskevaa osinkoverotusta vuoden 2010 alusta lähtien. Jos osingon jakoperuste poikkeaa osakeomistuksesta ja tosiasiallisesti perustuu osakkeenomistajan työpanokseen, erityisesti työpanoksen perusteella hänen osalleen kertyneeseen tulokseen, sovelletaan em. momenttia. Jos siis osingon jakoperusteena on henkilön työpanos, osinko on sen henkilön ansiotuloa, jonka työpanoksesta on kysymys. (Raunio ym. 2010, 31; Verohallinto 1103/32/2009.)

Kun sovelletaan työperäisen osingon säännöstöä, sivuutetaan osinkotulon saajana mahdollisesti oleva osakeyhtiö (holdingyhtiö). Osinko on kokonaan työpanoksen luovuttajan ansiotuloa, eikä sitä jaeta 70/30 -suhteisesti veronalaiseen ja verovapaaseen osaan. Maksavalle yhtiölle työperäinen osinko on vastaavasti kokonaan vähennyskelpoinen meno. (Leppiniemi & Walden 2002/2010; Niskakangas 2002/2011.)

Luonteeltaan työperäinen osinko on työkorvaus ja siihen liittyy ennakonpidätys- ja sivukulujen maksuvelvoite. Toistaiseksi kyseinen osinko ei kartuta eläkettä eikä siitä suoriteta TyEL-maksua. Eläkelainsäädäntöä ollaan tältä osin mahdollisesti muuttamassa. Työperäisestä osingosta on kyse vain silloin, kun osinkoa jaetaan omistuksen määrästä poikkeavasti työpanoksen perusteella. Jos osingonjako perustuu omistusosuuksiin, ei tätä säännöstä sovelleta. Näin esimerkiksi ns. yhden miehen yhtiössä, vaikka osinko todellisuudessa on korvausta omistajan työpanoksesta. (Leppiniemi & Walden 2002/2010; Niskakangas 2002/2011.)

2.2 Laiton varojenjako ja peitelty osinko

Aivan luvun kaksi alussa luettelin tilanteet, joissa osakeyhtiö voi jakaa varojaan laillisesti. Kaikki muut liiketapahtumat, jotka ilman liikeloudellista perustetta vähentävät yhtiön varoja tai lisäävät sen velkoja, ovat laitonta varojenjako. Laittoman varojenjaon määrittely on laissa laaja, eikä kaikkia tilanteita edes yritetä määritellä. Asia on aina tilannekohtainen. (Immonen & Nuolimaa 2007, 186–187.)

OYL:n mukaan laittomasta varojen jakamisesta on siis kysymys, jos (Immonen & Nuolimaa 2007, 187)

- varojen jakamiseen ei ole käytettävissä jakokelpoisia varoja
- varojen jakamisessa ei ole noudatettu varojenjako koskevia menettelyjä
- varojen jakamisesta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää, että yhtiö on maksukyvytön tai varojenjako aiheuttaa maksukyvyttömyyden

- liiketapahtuma vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista syytä.

Osakaslaina ilman liiketaloudellista perustetta on laitonta varojenjako. Lainanantajalla pitäisi siis olla liiketoiminnan ja voitontavoittelun kannalta perusteltu intressi antaa lainaa. Käytännössä näin harvoin on. Ainakaan merkittäviä rahasummia ei tulisi lainata yhtiön omistajille. Erityisen moitittavia ovat korottomat tai alle markkinakoron annetut rahalainat ilman täyskatteista vakuutta ellei tähän ole kaikkien osakkaiden suostumusta. Osakslainasta ei tarvitse periä korkoa, jos laina luetaan ainoastaan pääomatuloksi. (Leppiniemi & Walden 2002/2010; Verohallinto 2011c.)

Jos yritys ottaa osakkaalta lainaa markkinoihin nähden liian korkealla korolla, tulkitaan se laittomaksi varojenjaoksi. Samoin laitonta jakoa ovat palvelun tai omaisuuden myynti osakkaalle alihintaan tai ostaminen ylihintaan; osakkaalle esim. myydään yrityksen koneita alihintaan tai hänelle maksetaan työpanokseen nähden aivan liian suurta palkkaa. Tyypillinen tilanne pienessä osakeyhtiössä on osakkaan henkilökohtaisten menojen maksaminen yhtiön varoista tai että yhtiön omaisuutta on osakkaan yksityiskäytössä, eikä etuutta käsitellä palkkakirjanpidossa. (Raunio ym. 2010, 12, 145.)

Jos yhtiön varoja on jaettu laittomasti osakkaalle, tämän tulee palauttaa saamansa määrä vuotuisine korkoineen. Yhtiön saatavan kuittaamiseen ei saa käyttää yhtiöltä mahdollisesti olevia vastasaatavia. Jos saaja on ollut vilpittömässä mielessä, ei varoja tarvitse palauttaa. Yhtiön johdossa oleva henkilö voi harvoin vedota vilpittömään mieleen, koska hän on itse ollut tekemässä päätöksiä. (Koski & Sillanpää 2000/2011.)

Yhtiölle laittomasta jaosta aiheutunut vahinko tulee korvata OYL 22 luvussa olevien yleisten periaatteiden mukaan. Korvausvelvolliset vastaavat vajauksen täyttämisestä yhteisvastuullisesti. Laittomasta varojenjaosta voidaan lisäksi tuomita rangaistukseen osakeyhtiörikoksesta; seuraamuksena sakko tai enintään vuoden vankeusrangaistus. Teko saattaa täyttää myös rikoslaissa rangaistavaksi säädetyn velallisen rikoksen tunnusmerkistön. (Koski & Sillanpää 2000/2011.)

Verottaja ei tulkitse kaikkia tilanteita samoin kuin osakeyhtiölaissa. Varojen jakaminen voi olla laitonta osakeyhtiölain mukaan, mutta ei verolainsäädännössä. Verottaja tulkitsee tilanteita väärän hinnoittelun näkökulmasta. Verottajan mukaan osakkaan ja yhtiön välisessä hinnoittelussa täytyy noudattaa markkinahintaa. Jos tästä poiketaan osakkaan tai hänen omaisensa eduksi, verotetaan erotus osakkaalla peiteltyinä osinkona. Peitelty osinko syntyy siis käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotuksesta. (Immonen & Nuolimaa 2007, 189.)

Erikseen säädetty mahdollinen peitelty osingon muoto ovat pääomanpalautukset. Jos osingosta menevän veron välttämiseksi jaetaan varoja omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla, on tuo pääomanpalautus peiteltyä osinkoa VML 29 §:n mukaan (26.6.1998/470). Jos pääomanpalautukselle on liiketaloudellinen, verotuksesta riippumaton syy, ei palautusta yleensä katsota tapahtuneen osingosta menevän veron välttämiseksi. Tapauksista on runsaasti oikeuskäytäntöä, mikä kertoo lain hankalasta tulkinnasta. (Raunio ym. 2010, 64.)

Peitellystä osingosta on 70 prosenttia ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa henkilöosakkaan verotuksessa TVL 33d §:n (30.7.2004/716) mukaan. Sitä ei siis koskaan veroteta pääomatulona. Usein määrätään lisäksi veronkorotus ja viivästyskorko. Peitellyllä osingolla on siis sanktion luonne verotuksen kireyden vuoksi verrattuna ns. avoimeen osinkoon. (Immonen & Nuolimaa 2007, 189.)

Peitelty osingon määrä selvitetään erikseen ”osingonsaajan” ja ”osingonjakajan” osalta. Verotuksessa yhtiön tuloon lisätään peiteltyksi osingoksi tulkittu ylihinta, jonka osakeyhtiö on vähentänyt tulostaan. Samoin veronalaiseen tuloon lisätään peiteltyksi osingoksi katsottu alihinta, kun yhtiö on perinyt osakkeenomistajaltaan liian alhaisen hinnan. Tuloutus tehdään vastaavasti kuin se olisi tehty, jos olisi peritty oikea hinta. Peitelty osinko on siis ”osingonjakajalle” vähennyskelvoton. (Leppiniemi & Walden 2002/2010.)

3 MUUTOSEHDOTUKSET VUOSINA 2010–2011

Seuraavassa esitellään Hetemäen työryhmän ehdotus, koska siitä koko verokeskustelu on saanut alkunsa. Työryhmän raporteissa on laaja analyysi verotuksen nykytilasta kokonaisuudessaan. Tässä luvussa keskitytään kuitenkin nimenomaan siihen osaan työryhmän esityksestä, joka koskee listaamattoman yhtiön jakaman osingon verotusta.

Työryhmän esityksen jälkeen kerrotaan lyhyesti sen julkisuudessa saamista kommentteista. Sen jälkeen lasketaan muutama esimerkki isojen puolueiden tekemien omien veromallien pohjalta. Omat veromallinsa alkuvuodesta 2011 kertoivat Keskusta, Kokoomus ja SDP. Perussuomalaisilla ei ollut esittää omaa mallia osinkoverotuksesta. Lopuksi perehdytään nyt vireillä olevaan hallituksen esitykseen.

3.1 Hetemäen työryhmä

Useimmiten verojärjestelmää uudistetaan paloittain, jolloin eri uudistukset kokonaisuutena voivat vaikuttaa haitallisesti yritysten ja kotitalouksien päätöksiin. Siksi on tärkeää tarkastella verotusta kokonaisuutena. Näin vaikutukset talouteen ja yhteiskuntaan pystytään parhaiten arvioimaan. Tähän uudistus- ja arviointitehtävään Vanhanen II hallituksen valtiovarainministeriö asetti verotuksen kehittämistyöryhmän 18.9.2008. (Hare VM141:00/2008.)

Työryhmän tuli tehdä ehdotukset verojärjestelmän kehittämisessä noudatettavista suuntalinjoista tavoitteena kestävä talouskasvu sekä julkisten palvelujen ja etuuksien rahoitus. Ensin oli arvioitava nykyistä verojärjestelmää ja talouden toimintaympäristöä sekä näistä johtuvia muutostarpeita. Myös ekologisen kestävyysvaatimukset tuli muistaa. (Hare VM141:00/2008.)

Yrityksiin liittyen työryhmän piti erityisesti tarkastella verotusta yrittäjyyden, tuottavuuskasvun ja korkean työllisyysasteen kannalta. Pohdittaessa muutoksia yritys- ja pääomatuloverotukseen oli huomioitava kansainvälinen, erityisesti Euroopan Unionin alueella tapahtuva kehitys. Verojärjestelmän kansainvälinen kilpailukyky oli myös tarkasteltavana. (Hare VM141:00/2008.)

Työryhmän puheenjohtajana toimi valtiovarainministeriön alivaltiosihteeri Martti Hetemäki ja varapuheenjohtajana professori Heikki Niskakangas. Jäseniä oli lisäksi kahdeksan, mm. Veronmaksajien keskusliitosta ja Elinkeinoelämän sekä Palkansaajien tutkimuslaitoksista. Työryhmä pyysi selvityksiä asiantuntijoilta kotimaasta ja ulkomailta. Väliraportista antoivat lausuntoja useat järjestöt sekä Suomen Pankki. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 9-10.)

Hetemäen työryhmä tarkasteli yritys- ja pääomatuloverotusta jo väliraportissaan. Vajaa kymmenesosa verotuloista kerätään Suomessa juuri yritys- ja pääomatulojen verotuksella. Suomen talous on nykyään varsin avoin ja kansainvälinen integraatio on lisääntynyt. Tämä vaikuttaa myös veromuotoihin. Koska yritykset, niiden investoinnit ja voitot ovat liikkuvia, ne voivat herkästi reagoida veroaste-eroihin. Samoin sijoitusvarallisuus on liikkuvaa. Veropohjien liikkuvuus johtaa verokilpailuun. Erityisesti tämä koskee yhteisöverokantaa, mutta myös pääomatulojen verokantoja sekä yritysveropohjasäännöksiä. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 11.)

Jotta hyvinvointivaltion rahoitus voidaan turvata, pitäisi verotuksen rakenteen työryhmän mielestä tukea mahdollisimman paljon työn tekemistä ja talouskasvua. Samalla on huolehdittava verotuksen oikeudenmukaisuudesta. Työryhmä tarkasteli verorakenteen kehitystarpeita pitkällä aikavälillä. Vuoden 2008 lopulla alkanut talouskriisi muutti lähtökohtatilannetta olennaisesti. Julkisen talouden rahoitusasema on sittemmin heikentynyt ja väestön ikääntymisen tuomiin menopaineisiin on yhä vaikeampi varautua. Veropoliittista liikkumavaraa tulee rajoittamaan taantuman jälkihoito. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 17; Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 12.)

Työryhmän arvio verorakenteen nykytilasta

Taloustieteelliset tutkimukset ovat viime aikoina viitanneet siihen, että vajeiden supistamisessa kannattaa painottaa enemmän menonleikkauksiin kuin veronkorotuksiin. Yleisesti ottaen näin on sopeutuksen jälkeen päästy pysyvämpiin tuloksiin ja nopeampaan talouskasvuun. Sopeutuksen

vaikuttavuus on kuitenkin tapauskohtaista. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 11.)

Työryhmä muistuttaa, että verotoimenpiteitä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin verorakenteen muutoksiin, joiden avulla verojärjestelmää voidaan muokata tukemaan mahdollisimman hyvin julkisten palvelujen ja etuuksien rahoitusta. Veropohjan laajuudesta on samalla huolehdittava ja verotukia arvioitava kriittisesti. Verojärjestelmä tulisi pääasiassa rakentaa niin, että sillä on mahdollisimman vähän talouden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 11; 2010b, 33.)

Eri veromuodoilla on erilainen vaikutus talouskasvuun. Viimeaikaisten tutkimusten arvio on, että kaikkein negatiivisin vaikutus kasvuun on ansiotuloverotuksella ja yhteisöverolla. Vähiten haitallisia vaikutuksia kasvuun näyttäisi olevan kiinteistöverolla ja kulutuksen verotuksella (nimenomaan arvonlisäverolla). Ruotsissa tehdyn tutkimuksen mukaan kulutusverotuksesta aiheutuva hyvinvointitappio on selvästi pienempi kuin suurimman hyvinvointitappion aiheuttavilla työtulojen verotuksella, yritysverotuksella ja pääomatulojen verotuksella. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 18.)

Työn tarjontaan vaikuttaa työn verotus muuttamalla kotitalouksien päätöstä osallistumisesta työmarkkinoille sekä työtuntien määrästä. Työn verotus voi progression kautta heikentää eteenpäin pyrkimistä työuralla ja siten vaikuttaa negatiivisesti työn tuottavuuteen. Kulutuksen verotus on suhteellista, eikä se vähennä kouluttautumisen ja työuralla oppimisen tuottoa eikä heikennä kannusteita yrittäjyyteen tai eteenpäin pyrkimiseen. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 18.)

Työryhmän mukaan yhteisövero heikentää kannusteita investoida, koska se nostaa veroja edeltävää investointien tuottovaatimusta. Kansainvälisessä toimintaympäristössä yhteisövero vääristää yritysten sijoittumispäätöksiä ja korkea vero lisää kansainvälisten yritysten verosuunnittelua. Pieni avotalous voi siis menettää paljonkin korkean yhteisöveron vuoksi. Kotitalouksien pääomatuloihin kohdistuva verotus ohjaa säästöjä pois verollisista,

tuotannollista toimintaa tukevista investoinneista muuhun kevyesti verotettuun pääomaan, esimerkiksi omistusasuntoihin. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 18.)

Euroopan unionissa on kohdemaaperusteinen arvonlisäverotus eli kulutusta verotetaan siinä maassa, jossa hyödykkeet kulutetaan. Paikka on riippumaton valmistajayhtiön kotipaikasta ja hyödykkeiden valmistusmaasta. Kulutusvero ei siis vääristä monikansallisten yritysten sijoittumispäätöksiä, mutta verottaa niiden voittoja. Tuloverotuksella katsotaan olevan suhteessa suurempia vääristäviä vaikutuksia kuin kulutusverotuksella. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 18.)

Yksi peruste painopisteen siirtämisestä kulutusverotukseen on, että tuloverotus rasittaa kotimaisia tuotannontekijöitä; siis kotimaista tuotantoa ja vientiä, mutta ei tuontia. Kulutusverotus puolestaan rasittaa myös tuontia. Viennin osalta arvonlisävero palautetaan, eikä se siis heikennä kotimaisen tuotannon kilpailukykyä kansainvälisessä ympäristössä. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 19.)

Koska julkiset menot ovat mm. eläkeläisten määrän kasvusta johtuen kasvussa, ne heikentävät julkisen sektorin rahoituspohjaa. Tämä luo korotuspaineita työn verotukseen jo kunnallisverotuksen ja sosiaaliturvamaksujen osalta. Nämä korotuspaineet korostavat työryhmän mielestä tarvetta verorakenteen muutokselle, kun otetaan huomioon työn verotuksen haitalliset vaikutukset. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 19.)

Kulutusveroihin kuuluvat myös ympäristö- ja energiaverot sekä terveydelle haitalliseen kulutukseen kohdistuvat verot, esim. tupakka- ja alkoholivero. Näillä veroilla halutaan vaikuttaa yritysten ja kotitalouksien käyttäytymiseen. Käyttäytymisen sopeutuessa näiden verojen tuotot pienenevät ja merkitys vähenee. Kiinteistövero on arvioiden mukaan yksi vähiten talouden toimintaa ja resurssien allokoointia vääristävistä veromuodoista. Siksi kiinteistöveron osuutta verojärjestelmässä tulisi kasvattaa. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 19.)

Kun verotuksen painopistettä siirretään ansiotulojen verottamisesta kulutuksen verottamiseen, ilmenee tulonjakoon liittyviä ongelmia. Vaikka verorakenteen muutokset olisivat talouskasvun kannalta perusteltuja, niillä voi ainakin lyhyellä aikavälillä olla haitallisia tulonjakovaikutuksia. Pienituloisten ostovoima voi pienentyä eniten. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 19.)

Verotuksen kehittämistyöryhmän (2010a, 19) esitys on seuraava:

Näillä perusteilla työryhmä esittää verotuksen painopisteen siirtämistä maltillisesti työn verotuksesta kulutusverotukseen kuitenkin unohtamatta muutoksen tulonjakovaikutuksia. Lisäksi työryhmä esittää painopisteen siirtämistä yhteisöverotuksesta henkilötason pääomatuloverotukseen. Ansiotuloverotuksen kevennys on esityksessä 2 mrd. euroa ja yhteisöveron kevennys on 0,8 mrd. euroa. Kevennykset rahoitetaan arvonlisäverotusta ja pääomaverotusta kiristämällä, valmisteveroja korottamalla sekä korko- ja kotitalousvähennys-oikeutta rajoittamalla.

Vaikka henkilöverotus ja yhteisöverotus ehdotuksessa kevenevät, kiristetään välillistä verotusta vastaavalla määrällä, joten esitykset ovat verotulojen näkökulmasta staattisesti neutraaleja. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a, 220.)

Yritys- ja pääomaverotuksen kehittäminen

Suomessa on käytössä erillinen yhteisövero osana tuloverojärjestelmää. Verotuksen aiheuttama rasitus lankeaa lopulta aina kotitalouksille. Siksi voitaisiin ajatella, että pääomatuloista perittävät verot kannettaisiin kokonaan yksityishenkilöiltä. Kuitenkin kaikissa kehittyneissä maissa yritykset maksavat yhteisöveroa. Tästä johtuen voitot verotetaan kahteen kertaan: ensin yrityksen ja sitten omistajan tulona. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 46.)

Erillistä yhteisöveroa voidaan perustella erilaisilla tehtävillä. Yhteisövero on

- korvaus yhteiskunnan tarjoamista julkisista palveluista
- vero luonnonvarojen tai markkinavoiman tuottamille puhtaille voitoille
- keino verottaa ulkomaisessa omistuksessa olevan yritystoiminnan voittoja

- henkilöverotuksen täydentäjä (yhteisövero kannetaan tulon syntyessä sen lähteellä ja siten voidaan varmistaa, että yritystoiminnan tuottoon kohdistuu halutun tasoinen verotus).

Toisaalta käyttäjämaksut voisivat olla oikeudenmukaisempi ja tehokkaampi tapa rahoittaa yritysten käyttämiä julkisia palveluja. Yhteisövero ei myöskään kohdistu vain puhtaisiin voittoihin. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 46.)

Yhteisöverolla on vaikutusta kaikkiin kansainvälisen teollisuusyrityksen investointipäätöksiin. Yrityksen on päätettävä, tuottaako se ulkomailla vai kotimaassa. Seuraavaksi on päätettävä, mihin maahan tuotantolaitos sijoitetaan ja kuinka suuri siitä tulee. Viimeiseksi suunnitellaan, missä maassa voitot raportoidaan veroviranomaisille. Kansainvälinen konserni voi siirtää voittoja maasta toiseen. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 48.)

Periaatteessa yhteisöverolla on tärkeä tehtävä henkilöverotuksen täydentäjänä. Verokantojen aleneminen on kuitenkin heikentänyt tuota tehtävää. Taloudellista toimintaa harjoitetaan yhä enemmän osakeyhtiön muodossa ja tuloveron veropohjaa siirtyy yhteisöverotukseen. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 48.)

Listamattoman yrityksen osingon verotukseen sisältyy nykyisin monia ongelmia. Osingon verovapaus 90 000 euron määrään asti houkuttelee yrittäjää nostamaan työhön perustuvat kompensatiot osinkoina. Tämä heikentää koko järjestelmän hyväksyttävyyttä, koska tuloveron kautta toteutuva uudelleenjako heikkenee. Lisäksi syntyy kyseenalaisia kannusteita kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta. Aineettomien, riskipitoisten investointien sijaan suositaan sijoitusluonteista varallisuutta. Siksi työryhmä esittää osingon verovapaudesta luopumista. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 76.)

Työryhmän tavoitteena on luoda verotus, joka kohtelee listamattomien osakeyhtiöiden investointi- ja rahoituspäätöksiä neutraalisti. Tarkoitus on poistaa kannusteet tulonmuuntoon. Tavoitteet voidaan työryhmän mukaan saavuttaa riittävän hyvin ns. normaalituottomallilla. Siinä omalla pääomalla rahoitetun investoinnin normaalituottoa verotetaan kevennetysti, mutta sen

ylittävään tuottoon kohdistuu täysimääräinen verotus. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 76.)

Normaalituottomallin tarkoitus on poistaa kannustimet muuntaa työpanokseen perustuvaa tuloa kevyemmin verotetuksi pääomatuloksi. Työryhmän mallissa pääoman normaalituoton ylittävän osingon rajaveroaste on 45,4 prosenttia (tähän palataan taulukossa 4). Tällä veroasteella verotetaan siis osinkona raportoitavaa työpanokseen perustuvaa tuloa. Uudistusehdotuksessa, joka koskee ansiotuloverotusta, työtulon ylin rajaveroaste asettuu lähelle osingon rajaveroastetta. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 76.)

Työryhmän esityksessä osingon normaalituotto-osan kokonaisveroaste jää noin 30 prosenttiin eli selvästi työtulon ylimpiä rajaveroasteita alemmalle tasolle (katso taulukko 3). Kokonaisveroasteella tarkoitetaan yhtiön ja osingonsaajan yhteensä maksamien verojen osuutta yhtiön verotettavasta tulosta. Normaalituoton tulkitaan vastaavan pääoman vaihtoehtoistuottoa yritykseen sijoitetulle pääomalle. Se ei siis ole muunnettua työtuloa. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 77.)

Nykyisessä järjestelmässä listattujen ja listaamattomien yhtiöiden osinkoverotukset on eriytetty. Sillä ei ole osoitettu olevan merkittäviä haittavaikutuksia. Koska talousyksiköt ovat sopeutuneet järjestelmään, työryhmä haluaa pitää järjestelmän edelleen eriytettynä. Ehdotukset yritys- ja pääomatuloverotukseen listaamattomassa yrityksessä ovat:

- Yhteisöverokanta alennetaan nykyisestä 26 prosentista 22 prosenttiin.
- Yleinen pääomatuloverokanta nostetaan 28 prosentista 30 prosenttiin.
- Osingoista ns. normaalituottoa vastaavasta osasta 35 prosenttia luetaan veronalaiseen pääomatuloon.
- Normaalituoton ylittävä osinko on kokonaan veronalaista pääomatuloa.
- Normaalituottokorko vahvistetaan vuosittain ja se määräytyy keskipitkän valtionlainakoron mukaan yhteisöveron jälkeen.

Normaalituotto lasketaan korjatusta nettovarallisuudesta samoin kuin nykyjärjestelmässä. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 71.)

Työryhmä käyttää esityksessään osingon normaalituottokorkona 3,9 prosenttia. Normaalituotto-osuus lasketaan yhtiöveron (22 %) jälkeisellä valtionlainakorolla. Kun korko on 5 prosenttia, normaalituottokorko saadaan seuraavasti:

$$(1 - 0,22) * 5 \% = 3,9 \%$$

Käytän jatkossa esimerkeissäni tätä työryhmän esittämää normaalituottokorkoa. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 72.) Taulukoissa 3 ja 4 on esimerkit yrityksen ja osingonsaajan kokonaisveroasteesta.

Taulukko 3. Normaalituoton piirissä olevan osingon verotus.

Oletus: osinko ei ylitä normaalituottoa			
Nykyinen järjestelmä		Työryhmän ehdotus	
Verotettava tulo	100,00	Verotettava tulo	100,00
- yhteisövero	26,00	- yhteisövero	22,00
Jaetaan osinkona	74,00	Jaetaan osinkona	78,00
- veronalaista 0%	0,00	- veronalaista pääomatuloa 35%	27,30
- vero	0,00	- pääomatulovero 30%	8,19
Jää käteen osakkaalle	74,00	Jää käteen osakkaalle	69,81
Kokonaisveroaste	26,00 %	Kokonaisveroaste	30,19 %

Edellisen taulukon 3 esimerkissä oletetaan, että osinkona jaetaan koko yrityksen tulo verojen jälkeen. Toinen oletus on, että yhtiöllä on riittävästi nettovarallisuutta, jotta koko osinko kuuluu normaalituoton piiriin. Koska työryhmä esittää yhteisöveron laskemista, jää ehdotuksessa enemmän osinkona jaettavaa tuloa kuin nykyisin. Mutta koska nykyjärjestelmässä koko osinko olisi verovapaata, jäisi yhtiön ja osingonsaajan yhteenlaskettu kokonaisveroaste 26 prosenttiin, mikä on sama kuin yhteisövero.

Työryhmän esityksessä puolestaan osingosta veronalaista on 35 prosenttia, jolloin kokonaisveroaste nousee 30,2 prosenttiin. Tämä on työryhmän tavoitteen mukaista: vero pääomatulosta on suunnilleen sama. Seuraavassa taulukossa 4 osinko ei kuulu ollenkaan normaalituoton piiriin.

Taulukko 4. Normaalituoton kokonaan ylittävän osingon verotus.

Oletus: osinko ylittää normaalituoton kokonaan (osakkeiden matemaattinen arvo 0)			
Nykyinen järjestelmä		Työryhmän ehdotus	
Verotettava tulo	100,00	Verotettava tulo	100,00
- yhteisövero	26,00	- yhteisövero	22,00
Jaetaan osinkona	74,00	Jaetaan osinkona	78,00
- veronalaista ansiotuloa 70%	51,80	- kokonaan veronalaista pääomatuloa	78,00
- ansiotulovero 35%	18,13	- pääomatulovero 30%	23,40
Jää käteen osakkaalle	55,87	Jää käteen osakkaalle	54,60
Kokonaisveroaste	44,13 %	Kokonaisveroaste	45,40 %

Taulukosta 4 nähdään, että työryhmän ehdotuksessa kokonaisveroaste nousee samalle tasolle kuin työryhmän esittämä ansiotulon rajaveroaste. Näin toteutuu tavoite, että ansiotuloja ei muutettaisi osinkotuloiksi. Nykyjärjestelmässä normaalituoton ylittävä osinko verotetaan ansiotulona, jolloin kokonaisveroaste riippuu paljolti osingonsaajan veroasteesta. Esimerkissä vain oletetaan veroprosentiksi 35. Jos se olisi esim. 50 prosenttia, nousisi kokonaisveroaste nykyisin lähes 52 prosenttiin.

Palataan vielä samantapaiseen esimerkkiin kuin kuviossa 2 ja verrataan tilannetta työryhmän esitykseen taulukoissa 5 ja 6. Oletetaan nyt, että yhtiöllä on vain yksi osakas. Osakas nostaa yhtiön tulon verojen jälkeen kokonaan osinkona. Saadut osingot ovat 192 500 euroa. Jotta tuohon summaan päästään, täytyy yhtiön verotettavan tulon olla 260 135 euroa. Osakkeiden matemaattinen arvo ja ansiotulovero ovat oletuksia. Liitteessä 1 on avattu taulukon 5 laskentakaavat.

Taulukko 5. Osingon verotus nykyisessä verojärjestelmässä.

Yhtiön verotettava tulo	260 135	Yhteisövero	26 %
Saadut osingot	192 500	Vero pääomatulosta	28 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	1 810 000	Vero ansiotulosta	35 %
Normaalituotto matemaattiselle arvolle			
9 %	162 900	Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000
Pääomatulo-osinko	162 900		
Josta verovapaata	111 870		
Josta veronalaista	51 030	Vero	14 288
Ansiotulo-osinko	29 600		
Josta verovapaata	8 880		
Josta veronalaista	20 720	Vero	7 252
Osakkaan verot yhteensä			21 540
Vero osingoista			11,2 %
Yhtiön maksama vero			67 635
Verot yhteensä			89 176
Kokonaisveroaste			34,3 %

Taulukosta 5 huomataan, että osakas saa huomattavan osan – yli 120 000 euroa – verovapaana. Osingoista maksettu vero on siten vain 11,2 prosenttia, mutta kokonaisveroaste yli 34 prosenttia. Seuraavassa taulukossa 6 lasketaan verot samassa tilanteessa, mutta Hetemäen työryhmän ehdotuksen mukaan.

Koska yhteisövero on taulukon 6 ehdotuksessa pienempi kuin taulukossa 5, jää jaettavaa osinkoa enemmän. Osingoista joudutaan kuitenkin maksamaan huomattavasti enemmän veroa kuin nykyverotuksessa; yli 23 prosenttia. Kokonaisveroaste nousee päälle 40 prosentin. Ansiotuloverolla ei ole tässä ehdotuksessa mitään merkitystä, koska kaikki osingot kuuluvat pääomaveron piiriin. Taulukon 6 laskentakaavat löytyvät liitteestä 2.

Taulukko 6. Osingon verotus Hetemäen työryhmän ehdotuksessa.

Yhtiön verotettava tulo	260 135	Yhteisövero	22 %
Saadut osingot	202 905	Vero pääomatulosta	30 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	1 810 000	Vero ansiotulosta	35 %
Normaalituotto matemaattiselle arvolle			
3,9 %	70 590	Kokonaan verovapaata osinkoa ei ole	
Normaalituottoa vastaava osa	70 590		
Josta verovapaata	45 884		
Josta veronalaista	24 707	Vero	7 412
Normaalituoton ylittävä osa	132 315		
Ei verovapaata osaa			
Josta veronalaista	132 315	Vero	39 695
Osakkaan verot yhteensä			47 107
Vero osingoista			23,2 %
Yhtiön maksama vero			57 230
Verot yhteensä			104 336
Kokonaisveroaste			40,1 %

Yhteenvedona voidaan todeta, että esimerkkitapauksissa työryhmän esittämä verotus olisi kovempaa kuin nykytilanteessa. Paljon riippuu kuitenkin siitä, mikä on osingonsaajan ansiotuloveroprosentti. Nykyverotuksessa sillä on suuri vaikutus, mutta työryhmän esityksessä se ei vaikuta osinkojen verotukseen ollenkaan. Jos nykytilanteessa yhtiön nettovarallisuus on pieni ja osingot verotetaan ansiotulona, voi korkea ansiotulovero nostaa verotuksen kokonaisveroasteen korkeammalle kuin Hetemäen työryhmän esityksessä.

Reaktiot työryhmän esitykseen

Suomen Yrittäjät pitää kommentissaan painopisteen siirtoa työn verotuksesta välilliseen verotukseen oikeana. Yrittäjäkannustimien osalta esitystä pidetään epäonnistuneena. Pk-yritysten omavaraisuus on parina viime vuosikymmenenä kohentunut pääomia vahvistamalla. Jos siirrytään osinkojen kahdenkertaiseen verotukseen, rankaistaan yrityksiä oman pääoman käytöstä, muistuttaa Suomen Yrittäjät. Kasvaviin ja riskipitoisiin pk-yrityksiin ei sen jälkeen kannattaisi sijoittaa. (Suomen Yrittäjät 2010b.)

Suomen Yrittäjien mielestä yhteisöverokannan alentaminen on perusteltua. Siihen ei kuitenkaan saisi liittää osinkoverotuksen kiristämistä. Toivottavaa olisi, että yritysverotusta kehitetään nykyjärjestelmän pohjalta, koska se ”suosii toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä ja oman pääoman vahvistamista”. (Suomen Yrittäjät 2010a.)

Myös Elinkeinoelämän keskusliitto EK piti Hetemäen työryhmän esityksen linjauksia verotuksen painopisteen siirtämisestä pois työn verotuksesta sekä korkeimpien marginaaliveroasteiden alentamisesta hyvänä. EK:n mielestä yhteisöveron laskeminen on tärkeää yritysten toimintaedellytysten kannalta. Tosin EK toivoisi vielä alhaisempaa, 20 prosentin, yhteisöverokantaa. EK pitäisi pääomaverotuksen nykyisellään. Työryhmän esitys osinkoverotuksen normaalituoton määrästä on EK:n mielestä liian alhainen ja osinkojen veronalainen osa liian suuri. (EK 2010a; 2010b.)

Palkansaajajärjestöistä esim. SAK ja Akava moittivat työryhmän esitystä yhteisöveron alentamiseksi. Akava kiittää työn verotuksen alentamista ja sitä, että työryhmän esityksen kokonaisvaikutus julkisen talouden rahoitukseen pysyy ennallaan. SAK puolestaan olisi toivonut esitystä, joka lisäisi verotuloja. (Akava 2010; SAK 2010.)

Veronmaksajain Keskusliitto piti raporttia hyvänä perustana verokeskustelulle, olihan liiton toimitusjohtaja Teemu Lehtinen työryhmän jäsen. Kuitenkin omassa ohjelmassaan Veronmaksajat teki työryhmän ehdotuksesta poikkeavia omia ehdotuksia. Verotuksen painopisteen siirtämisestä Veronmaksajat oli samaa mieltä työryhmän ehdotusten kanssa, mutta ehdottaa yhteisöveroksi 24 prosenttia. Veronmaksajien ehdotuksessa listaamattoman yhtiön normaalituottoa vastaavasta osingosta neljäsosa verotettaisiin pääomatulona; normaalituotto olisi 7 prosenttia. (Veronmaksajain Keskusliitto 2010; 2011, 13.)

Kritiikkiä työryhmä sai mm. siitä, että sen ehdotus suuntautui hyvään taloudelliseen tilanteeseen, jota meillä ei nyt ole. Professori Matti Tuomala on työryhmän kanssa samaa mieltä listaamattomien yhtiöiden verottomista osingoista. Tuomalan mielestä ne vääristävät investointeja kannustamalla

nettovarallisuuden kasvattamiseen ”helpoilla” sijoituksilla, kuten arvopapereilla. Tämä ei kansantalouden näkökulmasta ole järkevää. (Spotlight: Sanningen i skattedebatten? 2011.)

Kaiken kaikkiaan monet verotuksen asiantuntijat kiittivät Hetemäen työryhmän raportin monipuolista analyysiä verotuksen nykyjärjestelmästä ja sen vaikutuksista. Myöskään emeritusprofessori Edward Andersson ei hyväksy nykyistä 90 000 euron verovapautta osingoissa. Hän muistuttaa, että monet tienaaavat paljon vähemmän, mutta maksavat silti reilusti veroja. (Spotlight: Sanningen i skattedebatten? 2011.)

3.2 Puolueiden ehdotukset

Mikään puolue ei hyväksynyt Hetemäen työryhmän raportin ehdotuksia sellaisinaan. Verotuksen kokonaisuudistukseen ei ilmeisesti riittänyt poliittista rohkeutta ennen eduskuntavaaleja. Ainakin Keskusta, SDP ja Vihreät tuomitsivat työryhmän esitykset siirtymisestä tasaveron suuntaan. Myöskään Kokoomuksessa ei uskottu, että ehdotusta voisi toteuttaa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa. Puolueet julkaisivat omia veroehdotuksiaan keväällä 2011. (Elonen & Sutinen 2010; Raeste 2011.)

Keskusta ehdotti yritysveroon kevennyttä uusien investointien ja työpaikkojen synnyttämiseksi; yhteisövero olisi 24 prosenttia. Pääomaveroon se ehdotti progressiota oikeudenmukaisuuden vuoksi: alle tuhannen euron pääomatulot olisivat verovapaita, mutta yli 100 000 euron pääomatulojen vero olisi 32 prosenttia. Pääomaveron yleinen kanta olisi 30 prosenttia Hetemäen työryhmän ehdotuksen mukaan. Listaamattoman yhtiön osinkoverotus pysyisi muuten nykyisenlaisena, mutta ns. verovapaan osingon katto laskisi 50 000–70 000 euroon. (Hertsi 2011; Keskusta 2011, 16–17, 23.)

Kokoomus ei hyväksynyt Hetemäen työryhmän esityksiä, koska esitykset ovat sen mukaan heikennyksiä yrittäjyyden ja omistajuuden kannalta. Nykyjärjestelmän säilyttäminen sen sijaan loisi yrityksille vakautta ja varmuutta. Yrittäjiä on Kokoomuksen mielestä palkittava riskistä pitämällä osinkotulojen

verotus palkkaveroa matalampana. Oikeudenmukaisuussyistä pääomatulovero nostettaisiin 30 prosenttiin ja isoille tuloille tulisi määräaikainen korotettu verotus. Pienet pääomatulot olisivat verovapaita; raja 1 000–5 000 euroa. (Hertsi 2011; Kokoomus 2011, 20–22.)

Kokoomus haluaisi selvittää mahdollisuudet palata yhtiöveron hyvitysjärjestelmään. Jos sitä ei ole mahdollista toteuttaa, tulisi listaamattoman yhtiön osinkoverotus pitää nykyisellään. Yhteisöveron Kokoomus laskisi 22 prosenttiin. (Hertsi 2011; Kokoomus 2011, 20–22.)

SDP halusi siirtää verotuksen painopistettä työn verottamisesta pääomatulojen ja varallisuuden verottamiseen. Verotuloja täytyisi sen mukaan lisätä eikä pitää ennallaan Hetemäen työryhmän ehdotuksen mukaan. Yhteisöveron SDP pitäisi nykyisellään. (Hertsi 2011; SDP 2011, 24–26.)

Pääomatuloveron tasoa tulisi SDP:n mukaan lähentää ansiotulojen verotukseen ja siitä tulisi tehdä progressiivinen. Perusprosentti olisi 30, yli 10 000 euron pääomatuloista 32 prosenttia ja yli 50 000 euron tuloista 35 prosenttia. Listaamattoman yhtiön osinkoverotus mukailisi Hetemäen työryhmän esitystä, mutta mukana olisi myös ansiotulo-osuus. Omistajayrittäjällä normaalituotosta 20 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa. (Hertsi 2011; SDP 2011, 24–26.)

Seuraavassa on esimerkki tilanteesta, jossa saatu osinko kuuluu kokonaan normaalituoton piiriin (katso taulukko 7) ja tilanteesta, jossa osinko ei kuulu ollenkaan normaalituoton piiriin (katso taulukko 8). Koska on epätodennäköistä, että Kokoomuksen ajatus yhtiöveron hyvitysjärjestelmän palaamisesta toteutuisi, käytetään esimerkeissä nykyjärjestelmää. Taulukoissa 3 ja 4 oli laskettu vastaavat esimerkit Hetemäen työryhmän ehdotuksen mukaan. Oletuksena on jälleen, että yrityksellä on vain yksi omistaja.

Taulukko 7. Puolueiden ehdotukset verotuksesta, kun osinko kuuluu normaalituoton piiriin.

	Nykyverotus	Keskusta	Kokoomus	SDP	
Yhteisövero	26 %	24 %	22 %	Yhteisövero	26 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %	30 %	Vero pääomatulosta	30 %
yli 100 000		32 %		yli 10 000	32 %
				yli 50 000	35 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %	35 %	Vero ansiotulosta	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	2 000 000	2 000 000	2 000 000	Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	2 000 000
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %	9 %	Normaalituotto matemaattiselle arvolle	3,9 %
Normaalituotto	180 000	180 000	180 000	Normaalituotto	78 000
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	50 000	90 000	Kokonaan verovapaata osinkoa ei ole	
Yhtiön verotettava tulo	100 000	100 000	100 000	Yhtiön verotettava tulo	100 000
Saadut osingot	74 000	76 000	78 000	Saadut osingot	74 000
Pääomatulo-osinko	74 000	76 000	78 000	Pääomatulo-osinko	74 000
Josta verovapaata	74 000	57 800	78 000	Josta verovapaata 80%	59 200
Josta veronalaista	0	18 200	0	Josta veronalaista 20%	14 800
Vero	0	5 460	0	Vero progressiivinen	4 536
Ansiotulo-osinko	0	0	0	Ansiotulo-osinko	0
Josta verovapaata	0	0	0	Josta verovapaata 30%	0
Josta veronalaista	0	0	0	Josta veronalaista 70%	0
Vero	0	0	0	Vero	0
Osakkaan verot yhteensä	0	5 460	0	Osakkaan verot yhteensä	4 536
Vero osingoista	0,0 %	7,2 %	0,0 %		6,1 %
Yhtiön maksama vero	26 000	24 000	22 000	Yhtiön maksama vero	26 000
Verot yhteensä	26 000	29 460	22 000	Verot yhteensä	30 536
Kokonaisveroaste	26,0 %	29,5 %	22,0 %	Kokonaisveroaste	30,5 %

Taulukossa 7 on esimerkki tilanteesta, jossa koko osinko kuuluu normaalituoton piiriin. Keskustan ja Kokoomuksen mallissa jako pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon tapahtuu kuten nykyverotuksessa. Nykyisessä ja Kokoomuksen mallissa esimerkin osinko olisi kokonaan verovapaata. Koska keskustan mallissa verovapaan osingon enimmäismäärä on vain 50 000 euroa verrattuna nykyiseen 90 000 euroon, olisi 18 200 euroa verotettavaa pääomatuloa.

SDP:n mallissa progressio puree jo 10 000 euroa ylittäviin pääomatuloihin, joten esimerkin tilanteessa SDP:n esittämä verotus on kovinta: 30,5 prosenttia. Koska Kokoomus laskisi yhteisöveroa eniten, sen esittämä kokonaisveroaste on

esimerkin alin: 22,0 prosenttia. Lähimpänä Hetemäen työryhmän esityksen kokonaisveroastetta – 30,2 prosenttia – on SDP.

Seuraavassa taulukossa osinko ei kuulu ollenkaan normaalituoton piiriin, koska nettovarallisuutta ei ole. Verovapaata pääomatulo-osinkoa ei voi siksi tulla lainkaan. Yhtiön verotettava tulo on sama kuin taulukossa 7. Taulukosta 8 nähdään, että kaikissa ehdotuksissa osinko verotettaisiin kokonaan ansiotulona, joten kokonaisveroaste riippuu vahvasti ansiotuloverosta. Tässä tapauksessa erot ehdotusten välillä johtuvat erilaisesta yhteisöverosta.

Taulukko 8. Puolueiden ehdotukset verotuksesta, kun osinko ei kuulu normaalituoton piiriin.

	Nykyverotus	Keskusta	Kokoomus	SDP	
Yhteisövero	26 %	24 %	22 %	Yhteisövero	26 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %	30 %	Vero pääomatulosta	30 %
		32 %		yli 10 000	32 %
				yli 50 000	35 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %	35 %	Vero ansiotulosta	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	0	0	0	Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	0
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %	9 %	Normaalituotto matemaattiselle arvolle	3,9 %
Normaalituotto	0	0	0	Normaalituotto	0
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	50 000	90 000	Kokonaan verovapaata osinkoa ei ole	
Yhtiön verotettava tulo	100 000	100 000	100 000	Yhtiön verotettava tulo	100 000
Saadut osingot	74 000	76 000	78 000	Saadut osingot	74 000
Pääomatulo-osinko	0	0	0	Pääomatulo-osinko	0
Josta verovapaata	0	0	0	Josta verovapaata 80%	0
Josta veronalaista	0	0	0	Josta veronalaista 20%	0
Vero	0	0	0	Vero progressiivinen	0
Ansiotulo-osinko	74 000	76 000	78 000	Ansiotulo-osinko	74 000
Josta verovapaata	22 200	22 800	23 400	Josta verovapaata 30%	22 200
Josta veronalaista	51 800	53 200	54 600	Josta veronalaista 70%	51 800
Vero	18 130	18 620	19 110	Vero	18 130
Osakkaan verot yhteensä	18 130	18 620	19 110	Osakkaan verot yhteensä	18 130
Vero osingoista	24,5 %	24,5 %	24,5 %		24,5 %
Yhtiön maksama vero	26 000	24 000	22 000	Yhtiön maksama vero	26 000
Verot yhteensä	44 130	42 620	41 110	Verot yhteensä	44 130
Kokonaisveroaste	44,1 %	42,6 %	41,1 %	Kokonaisveroaste	44,1 %

Taulukossa 8 SDP:n malli on täsmälleen nykyverotuksen mukainen. Keskustan ja Kokoomuksen ehdotuksen mukaan verotus on vähän lievempää

alhaisemmasta yhteisöverosta johtuen. Jälleen lähimpänä Hetemäen työryhmän verotusta – 45,4 prosenttia – on SDP.

3.3 Budjettiesitys 2012

Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa luvataan parantaa yritysten työllistämis-, kasvu- ja investointimahdollisuuksia. Siksi yritykseen jätettävän pääoman verotusta on tarkoitus keventää laskemalla yhteisöverokantaa nykyisestä 26 prosentista 25 prosenttiin. Veroperustemuutos vähentää valtion verotuottoja vuodessa 208 miljoonaa euroa. Hallitus kertoo seuraavansa tilannetta kilpailijamaissamme ja laskevansa yhteisöveroa tarvittaessa enemmän hallituskauden aikana. (HE 59/2011 vp; Valtioneuvoston kanslia 2011, 12–13.)

Yhteisövero on erittäin suhdanneherkkä veromuoto. Sen tuotto on vaihdellut muita veromuotoja enemmän. Jos talouskasvu hidastuu ja yritysten tulospöytä heikentyvät, voi yhteisöverokertymä laskea nopeasti. (HE 59/2011 vp.)

Valtiontalouden vahvistamiseksi veropohjaa ehdotetaan laajennettavaksi mm. nostamalla pääomaverot 28 prosentista 30 prosenttiin. Vero porrastetaan niin, että yli 50 000 euron pääomatuloista veroprosentti on 32. Näin hallitus haluaa toteuttaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja huomioida veronmaksukyvyt. (HE 59/2011 vp.)

Verotuksen painopistettä halutaan siirtää maltillisesti yhteisön verotuksesta osakkaiden verotukseen. Listaamattomien yritysten osinkoveron verovapaa katto halutaan laskea nykyisestä 90 000 eurosta 60 000 euroon. Tämä yhdessä pääomaveron noston kanssa toisi valtion kassaan lisää varoja 207 miljoonaa euroa. Luvussa on mukana tuotto kaikista pääomatuloista; ei pelkästään listaamattomista yhtiöistä maksettu. Pienituloisten ansioverotusta ehdotetaan kevennettäväksi. Tällä voi olla vaikutusta osakkaan lopulliseen verotukseen. (HE 59/2011 vp; Valtioneuvoston kanslia 2011, 12, 80.)

Hallituksen esityksessä on siis pääomatuloille asetettu lievä progressio, vaikka Hetemäen työryhmä ei sitä esittänyt. Työryhmä ei löytänyt pääomatulojen

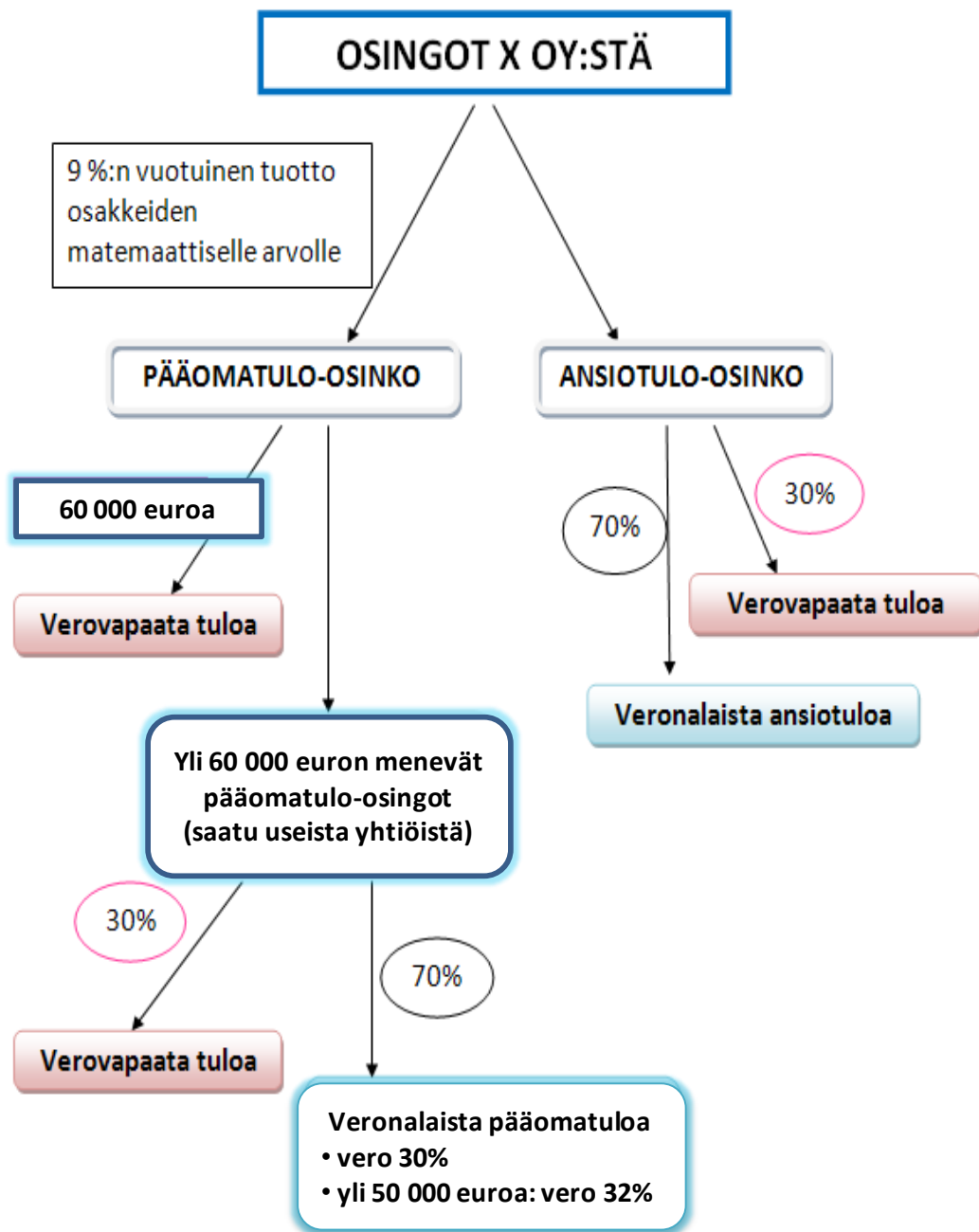
progressiolla perusteita. Työryhmän raportissa huomautettiin, että progressio johtaa verosuunnitteluun, joka heikentää progression tehoa. Kun pääomatulojen verotus on progressiivista, varallisuutta hajautetaan kotitalouden jäsenten kesken. Lisäksi säästäjät erikoistuvat erilaisiin sijoituskohteisiin. Tämä kaikki lisää työryhmän mielestä yhteiskunnan kannalta hyödyttöä aktiviteettia. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b, 45.)

Hallituksen esityksessä ei muuteta normaalituottoa osakkeen matemaattiselle arvolle, vaan se pysyy 9 prosentissa. Osingoista on siis edelleen pääomatulo-osinkoa se määrä, mikä vastaa yhdeksän prosentin vuotuista tuottoa osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettuna. Esityksessä vain verovapaan tulon osuus pääomatulo-osingoista laskee.

Hallitus siis hylkäsi Hetemäen työryhmän ehdotukset. Hallituksen esitys on kompromissi puolueiden ennen eduskuntavaaleja tekemistä ehdotuksista. Päähallituspuolueista Kokoomus esitti ennen vaaleja yhteisöveron laskemista; se toteutui mutta lievänä. Toinen päähallituspuolue SDP esitti eniten kiristyksiä; niistä toteutui pääomatuloveron progressiivisuus, tosin lievempänä.

SDP ehdotti ennen vaaleja kokonaan verovapaasta osingosta luopumista. Se ei toteutunut, ainoastaan verovapaan osingon enimmäismäärän laskeminen. Tätä oli ehdottanut myös Keskusta. Keskusta oli myös progression kannalla.

Koska perusteet osingon jakamiselle pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon pysyvät samana kuin nykyään, voidaan laskemisen apuna edelleen käyttää kuvion 1 rakennetta. Hallituksen esityksen mukaiset luvut näkyvät kuviossa 4.

Kuvio 4. Osinkojen verottaminen osingonsaajalla vuonna 2012 hallituksen esityksen mukaan.

Edellä mainittujen ehdotusten toteutuminen edellyttää joidenkin verotusta koskevien lakien muuttamista. Lakiehdotukset annettiin eduskunnalle 5.10.2011. Lähetekeskustelussa 13.10.2011 ehdotukset lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan mietintöä varten. Tätä työtä kirjoitettaessa käsittely valtiovarainvaliokunnassa on kesken. (Eduskunta 2011a; HE 50/2011 vp.)

Muutosehdotukset liittyvät vuoden 2012 budjettiin. Budjetin käsittely alkoi eduskunnassa 10.10.2011. Asia on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan, joka odottaa lausuntoja muilta erikoisvaliokunnilta viimeistään 14.11.2011. Vasta aivan loppuvuodesta 2011 tiedetään, hyväksytäänkö muutokset hallituksen esityksen mukaisesti. (Eduskunta 2011b; HE 59/2011 vp.)

Koska tätä työtä kirjoitettaessa ei ole tietoa, mikä verotuksen uudistusehdotus lopulta hyväksytään, käytetään pohjana hallituksen esitystä. Jos veroprosentit tulevat siitä muuttumaan, verot on helppo laskea esimerkkien Excel-taulukoiden avulla. Excel-taulukko hallituksen esityksen mukaiselle verotukselle löytyy liitteestä 3.

Seuraavassa taulukossa 9 on tilanne, jossa saadut osingot kuuluvat kokonaan normaalituoton piiriin. Taulukossa verrataan kokonaisveroastetta nykyverotuksessa ja hallituksen esityksessä. Edelleen oletetaan, että yrityksellä on yksi omistaja.

Esimerkissä osingot ovat kokonaan pääomatuloa sekä nykyverotuksessa että hallituksen esityksessä. Ansiotulon verolla ei siis tässä ole mitään vaikutusta. Hallituksen esityksessä saajakohtainen verovapaa katto osingoille on 60 000 euroa nykyisen 90 000 euron sijaan, joten osa verotettaisiin pääomatuloina. Nykyverotuksessa osingot olisivat kokonaan verovapaita.

Taulukosta nähdään, että vaikka esityksessä jaettavaa on enemmän alemmasta yhteisöverosta johtuen, on verotus kokonaisuudessaan ankarampaa kuin nykyään. Koska vero pääomatulosta on hallituksen esityksessä nykyverotusta kovempi, nousee esimerkissä kokonaisveroaste 28,2 prosenttiin nykyisen 26 prosentin sijaan.

Taulukko 9. Hallituksen esityksen ja nykyverotuksen vertailu, kun osinko normaalituoton piirissä.

	Nykyverotus	HE
Yhteisövero	26 %	25 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %
progressio: jos yli		
50 000		32 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	2 000 000	2 000 000
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %
Normaalituotto	180 000	180 000
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	60 000
Yhtiön verotettava tulo	100 000	100 000
Saadut osingot	74 000	75 000
Pääomatulo-osinko	74 000	75 000
Josta verovapaata	74 000	64 500
Josta veronalaista	0	10 500
Vero	0	3 150
Ansiotulo-osinko	0	0
Josta verovapaata	0	0
Josta veronalaista	0	0
Vero	0	0
Osakkaan verot yhteensä	0	3 150
Vero osingoista	0,0 %	4,2 %
Yhtiön maksama vero	26 000	25 000
Verot yhteensä	26 000	28 150
Kokonaisveroaste	26,0 %	28,2 %

Tarkastellaan seuraavaksi tilannetta, jossa yhtiöllä ei ole nettovarallisuutta, eikä pääomatulo-osinkoja tule siksi ollenkaan. Tällöin osingot kokonaisuudessaan verotetaan ansiotulo-osinkona. Hallituksen esityksessä vain pienituloisten ansiotuloverotusta ehdotetaan kevennettäväksi. Esimerkissä voidaan pitää ansiotulovero samana kuin nykyään. Tarkoitus on verrata nimenomaan osinkojen veromuutosten vaikutusta.

Taulukko 10. Hallituksen esityksen ja nykyverotuksen vertailu, kun osinko ei ole normaalituoton piirissä.

	Nykyverotus	HE
Yhteisövero	26 %	25 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %
progressio: jos yli		
50 000		32 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	0	0
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %
Normaalituotto	0	0
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	60 000
Yhtiön verotettava tulo	100 000	100 000
Saadut osingot	74 000	75 000
Pääomatulo-osinko	0	0
Josta verovapaata	0	0
Josta veronalaista	0	0
Vero	0	0
Ansiotulo-osinko	74 000	75 000
Josta verovapaata	22 200	22 500
Josta veronalaista	51 800	52 500
Vero	18 130	18 375
Osakkaan verot yhteensä	18 130	18 375
Vero osingoista	24,5 %	24,5 %
Yhtiön maksama vero	26 000	25 000
Verot yhteensä	44 130	43 375
Kokonaisveroaste	44,1 %	43,4 %

Taulukon esimerkistä huomataan, että hallituksen esityksen mukainen verotus on vähän kevyempää kuin nykyverotus. Tämä johtuu taas siitä, että jaettavaa osinkoa on enemmän ja yhtiön maksama vero pienempi.

Katsotaan seuraavassa taulukossa 11 vielä tilannetta luvuilla, joita käsiteltiin jo taulukoissa 5 ja 6. Esimerkissä osakkaan saamat osingot jakautuvat sekä pääomatulo- että ansiotulo-osinkoon. Yhtiön verotettava tulo on 260 135 euroa ja yhtiöveron jälkeen jäävä tuotto jaetaan kokonaan osinkona.

Taulukko 11. Hallituksen esityksen ja nykyverotuksen vertailu, kun osa osingoista kuuluu normaalituoton piiriin.

	Nykyverotus	HE
Yhteisövero	26 %	25 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %
progressio: jos yli		
50 000		32 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	1 810 000	1 810 000
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %
Normaalituotto	162 900	162 900
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	60 000
Yhtiön verotettava tulo	260 135	260 135
Saadut osingot	192 500	195 101
Pääomatulo-osinko	162 900	162 900
Josta verovapaata	111 870	90 870
Josta veronalaista	51 030	72 030
Vero	14 288	22 050
Ansiotulo-osinko	29 600	32 201
Josta verovapaata	8 880	9 660
Josta veronalaista	20 720	22 541
Vero	7 252	7 889
Osakkaan verot yhteensä	21 540	29 939
Vero osingoista	11,2 %	15,3 %
Yhtiön maksama vero	67 635	65 034
Verot yhteensä	89 175	94 973
Kokonaisveroaste	34,3 %	36,5 %

Esimerkissä kokonaisveroaste on 2,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin nykyverotuksen mukaan. Samaan eroon päädyttiin taulukon 9 esimerkissä. Tässä esimerkissä pääomatulo-osingot ovat niin suuret, että niihin vaikuttaa verotuksen progressio. Osingoista 22 030 euroa ylittää rajan 50 000 euroa ja verotetaan siksi 35 prosentin mukaan. Osakkaan maksama vero saamistaan osingoista on esityksessä 15,3 prosenttia nykyisen 11,2 prosentin sijaan.

4 VAIKUTUKSET TILITOIMISTO X:N ASIAKKAISIIN

Toimeksiantajallani Tilitoimisto X:llä on asiakkaina monia erikokoisia listaamattomia osakeyhtiöitä. Yrityksien liikevaihto vaihtelee muutamista tuhansista muutamiin miljooniin euroihin. Osingonmaksukyky siis vaihtelee suuresti. Koska yhtiöillä on erilaiset nettovarallisuudet, niiden jakamien osinkojen verotus osingonsaajalla vaihtelee huomattavasti.

Harvalla yhtiöllä on niin paljon nettovarallisuutta, että osakas voi saada verovapaan osingon enimmäismäärän, joka hallituksen esityksessä on 60 000 euroa. Puhumattakaan siitä, että yhtiön tulos olisi riittävän hyvä, jotta osinkoa voisi jakaa runsaasti. Suurimmalla osalla toimeksiantajani asiakkaista tilanne on se, että osinkoa voidaan jakaa huomattavasti alle verovapaan osingon enimmäismäärän. Useat yrittäjistä päätyvät siihen ratkaisuun, että nostavat osinkoja täsmälleen normaalituoton verran, jotta saavat koko osingon verovapaana.

Usein yrittäjät haluavat nostaa vain sen määrän osinkoja, jotka voidaan nostaa pääomatulo-osinkoina. Kannattaa kuitenkin muistaa, että hallituksen esityksessä ansiotulo-osingoista 30 prosenttia säilyi edelleen verovapaana, joten ansiotulo-osingon nostaminen voi olla ihan hyvä vaihtoehto palkan nostamiselle yhtiöstä. Niin vältytään palkanmaksun aiheuttamilta sivukuluilta. Mutta jos yhtiöllä ei ole osingonjakokykyä, on palkka aina varma vaihtoehto saajan kannalta.

Toisaalta yhtiön näkökulmasta palkka on tietysti vähennyskelpoinen meno. Se, paljonko kannattaa nostaa palkkana ja paljonko ansiotulo-osinkona riippuu kovin monesta seikasta. Tilannetta on aina tarkasteltava saajakohtaisesti. Tuloverotukseen vaikuttavat monet seikat, kuten muut tulot ja vähennykset. Tuo optimointi ei ole tämän työn aiheena.

Lasken seuraavassa muutamia esimerkkejä laatimieni Excel-taulukoiden avulla. Vertaan nykyverotusta hallituksen esitykseen kolmessa eri yrityksessä. Kaikissa tapauksissa osakkaalla on myös palkkatuloja. Esimerkeissä oletetaan, että

yhtiöllä on vain yksi omistaja. Toimeksiantajani saa käyttöönsä Excel-taulukot, jotta voi simuloida veroja eri tilanteissa.

Aa Oy

Ensin katsotaan tilannetta pienessä Aa Oy:ssä. Yritystoiminta ei vaadi suuria kiinteitä investointeja ja siksi nettovarallisuus on vaatimaton, 45 000 euroa. Normaalituotto osakkeiden matemaattiselle arvolle on siten vain 4 050 euroa.

Taulukko 12. Kokonaisveroaste Aa Oy:ssä.

	Nykyverotus	HE
Yhteisövero	26 %	25 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %
progressio: jos yli		
50 000		32 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	45 000	45 000
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %
Normaalituotto	4 050	4 050
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	60 000
Yhtiön verotettava tulo	5 000	5 000
Saadut osingot	3 700	3 750
Pääomatulo-osinko	3 700	3 750
Josta verovapaata	3 700	3 750
Josta veronalaista	0	0
Vero	0	0
Ansiotulo-osinko	0	0
Josta verovapaata	0	0
Josta veronalaista	0	0
Vero	0	0
Osakkaan verot yhteensä	0	0
Vero osingoista	0,0 %	0,0 %
Yhtiön maksama vero	1 300	1 250
Verot yhteensä	1 300	1 250
Kokonaisveroaste	26,0 %	25,0 %

Koska Aa Oy:n verotettava tulo on 5 000 euroa, jää jaettavaa osinkoa alle normaalituoton molemmissa tapauksissa. Osinko on siten kokonaan

verovapaata pääomatuloa ja kokonaisveroaste sama kuin yhteisövero. Muutos verotuksessa on siten pieni.

Bb Oy

Tässä yhtiössä verotettavaa tuloa jää reilummin kuin edellisessä esimerkissä. Nettovarallisuus on silti sen verran pieni, ettei normaalituoton piiriin mahdu kuin 13 500 euroa. Ylimenevän osan osakas saa ansiotulo-osinkona. Verotus riippuu siis taas kerran paljolti osakkaan ansiotuloverotuksesta.

Taulukko 13. Kokonaisveroaste Bb Oy:ssä.

	Nykyverotus	HE
Yhteisövero	26 %	25 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %
progressio: jos yli		
50 000		32 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	150 000	150 000
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %
Normaalituotto	13 500	13 500
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	60 000
Yhtiön verotettava tulo	83 000	83 000
Saadut osingot	61 420	62 250
Pääomatulo-osinko	13 500	13 500
Josta verovapaata	13 500	13 500
Josta veronalaista	0	0
Vero	0	0
Ansiotulo-osinko	47 920	48 750
Josta verovapaata	14 376	14 625
Josta veronalaista	33 544	34 125
Vero	11 740	11 944
Osakkaan verot yhteensä	11 740	11 944
Vero osingoista	19,1 %	19,2 %
Yhtiön maksama vero	21 580	20 750
Verot yhteensä	33 320	32 694
Kokonaisveroaste	40,1 %	39,4 %

Pääomatuloveroa ei mene ollenkaan myöskään hallituksen esityksessä. Koska jaettavaa esityksessä jää enemmän kuin nykytilanteessa, myös ansiotulona

verotettavaa osinkoa on enemmän. Siksi osakkaan maksamat verot osingoista nousevat aavistuksen verran. Kokonaisveroaste silti hivenen laskee, koska yhtiön maksama vero on nykyistä pienempi.

Cc Oy

Tarkastellaan tilannetta vakavaraisessa yhtiössä, jossa nettovarallisuus on 2,1 miljoonaa euroa. Yhtiössä jää verotettavaa tuloa reilut 260 000 euroa. Osinkona jaettavaksi jää nykyverotuksessa 192 000 euroa ja hallituksen esityksessä vähän yli 195 000 euroa.

Taulukko 14. Kokonaisveroaste Cc Oy:ssä.

	Nykyverotus	HE
Yhteisövero	26 %	25 %
Vero pääomatulosta	28 %	30 %
progressio: jos yli		
50 000		32 %
Vero ansiotulosta	35 %	35 %
Osakaskohtainen osakkeiden matem. arvo yhteensä	2 100 000	2 100 000
Normaalituotto matemaattiselle arvolle	9 %	9 %
Normaalituotto	189 000	189 000
Verovapaan osingon enimmäismäärä	90 000	60 000
Yhtiön verotettava tulo	260 135	260 135
Saadut osingot	192 500	195 101
Pääomatulo-osinko	189 000	189 000
Josta verovapaata	119 700	98 700
Josta veronalaista	69 300	90 300
Vero	19 404	27 896
Ansiotulo-osinko	3 500	6 101
Josta verovapaata	1 050	1 830
Josta veronalaista	2 450	4 271
Vero	857	1 495
Osakkaan verot yhteensä	20 261	29 391
Vero osingoista	10,5 %	15,1 %
Yhtiön maksama vero	67 635	65 034
Verot yhteensä	87 897	94 425
Kokonaisveroaste	33,8 %	36,3 %

Tässä esimerkissä huomataan, että verotus kokonaisuudessaan kiristyy 2,5 prosenttiyksikköä. Koska pääomatuloista on hallituksen esityksessä yli 90 000 euroa veronalaista nykyisen noin 69 000 euron sijaan, on pääomaverotus paljon kireämpää. Kovemman pääomatuloveroprosentin 32 mukaan verotetaan yli 50 000 euron menevät osingot eli 40 300 euroa. Veroja pääomatulo-osingoista joudutaan maksamaan noin 8 500 euroa enemmän kuin nykyään.

Ansiotulojen verotus säilyy suhteessa samana kuin nykyään. Yhtiön maksamat verot vähenevät. Kokonaisveroasteen kiristys johtuu siis pääomatulo-osinkoihin kohdistuvasta kovemmasta verotuksesta nykyverotukseen verrattuna.

Yhteenveto

Koska hallituksen esityksessä pidettiin ansiotulo-osinkojen verotus ennallaan, on kyseisten osinkojen verotus edelleen riippuvainen saajansa tuloverotuksesta. Jokaista tilannetta on siksi tarkasteltava erikseen. Ei ole yhtä vastausta siihen, miten verouudistus tulee vaikuttamaan yrittäjän kokonaisverotukseen. Ei voi myöskään yksiselitteisesti sanoa, kannattaako nostaa palkkaa vai ansiotulo-osinkoja.

Tiltoimisto X saa käyttöönsä muutamia Excel-taulukoita, joiden avulla veroja erilaisissa tapauksissa voidaan laskea. Excel-taulukoiden avulla voi laskea tilanteen, jossa yhtiöllä on vain yksi omistaja. Tällöin näkee yhtiön ja osakkaan yhteisen kokonaisveroasteen. Voi myös laskea pelkästään osingonjaosta aiheutuneet verot osingonsaajalle. Taulukoita voi siis hyödyntää myös tilanteessa, missä yhtiöllä on useampi osakas.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Valitsin opinnäytetyöni aiheen julkisen keskustelun herättämän mielenkiinnon vuoksi. Kiinnostuin Hetemäen verotyöryhmän ehdotuksista osittain siksi, että ehdotukset herättivät niin paljon vastustusta. Halusin selvittää, poikkeako työryhmän ehdotuksen mukainen listaamattoman yhtiön osinkoverotus paljon nykyisestä.

Koska verotyöryhmän raportti oli niin mielenkiintoinen ja laaja, käytin työssäni suuren osan muutosehdotuksia käsittelevästä luvusta raportin käsittelemiseen. Vaikka työryhmän ehdotuksia ei ainakaan tällä hallituskaudella aiota toteuttaa, ei aiheen käsittely silti mennyt hukkaan. Sain työryhmän raportista paljon hyödyllistä tietoa. Erityisesti analyysi verotuksen nykytilasta oli opettavainen.

Vaikka työryhmän analyysit perustuivat laajoihin selvityksiin, en silti ollut kaikista samaa mieltä. Työryhmän mielestä esimerkiksi työn verotuksen progressio heikentää työuralla eteenpäin pyrkimistä. Siksi progressio laskisi työn tuottavuutta. Itse epäilen, että työuralla eteenpäin pyrittäessä ei verotus ole päällimmäisenä mielessä.

Työryhmän mukaan täytyisi vajeiden supistamisessa painottaa menonleikkauksia enemmän kuin veronkorotuksia. Tämä tuntuu pahalta, koska usein säästöt kohdistuvat heikko-osaisiin. Se, mikä kenenkin mielestä on oikeudenmukaista verotusta, on aina subjektiivista. Myös ehdotus arvonnisäverotuksen ja kiinteistöveron nostosta tuntuu pyrkimykseltä tasaveroon, jota en kannata.

Työryhmä esitti tuntuvaan yhteisöveron kevennystä. Yksi peruste oli Suomen avoin talous, joka edesauttaa investointien ja sijoitusvarallisuuden siirtymistä ulkomaille. Myös hallitus haluaa pitää Suomen yritysveroasteen kilpailukykyisenä. Ulkomaille siirtyminen ei kuitenkaan yleensä koske pieniä tai keskisuuria yrityksiä. Niiden on tyytyminen Suomen verotukseen.

Kun aloitin opinnäytetyöni suunnittelun ja kirjoittamisen, toivoin, että Hetemäen työryhmän ehdotukset otettaisiin käyttöön. Olisi ollut erittäin mielenkiintoista

seurata verotuksen kokonaisvaltaista uudistusta. Vallassa olevilta puolueilta olisi vaadittu rohkeutta ajaa uudistus läpi kaikilta osin. Tällainen suuri verouudistus vaatisi sitä, että kaikki ehdotukset toteutettaisiin yhtä aikaa. Jos otetaan ehdotuksesta palasia sieltä täältä ja muutetaan joitakin kohtia, ei vaikutus ole enää työryhmän laskelmien mukainen.

Hetemäen raportissa oli ilmeisesti liikaa kohtia, jotka johtaisivat verojen kiristymiseen. Siksi puolueet eivät halunneet ottaa raporttia edes uudistusten pohjaksi. Työryhmä olisi halunnut muuttaa listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen kokonaan niin, että ansiotulo-osingoista olisi luovuttu. Omasta mielestäni tämä olisi ollut selkeä ratkaisu.

Työryhmä ehdotti kokonaan verovapaasta osingosta luopumista. Tämä sai luonnollisesti yrittäjät tuomitsemaan ehdotuksen. Paljon puhuttiin siitä, että yrittäjän täytyy saada korvaus ottamastaan riskistä. Tässä on mielestäni perää, mutta verovapaa osinko voisi olla pienempi kuin nykyinen 90 000 euroa. Joutuuhan samansuuruisista ansiotuloista jo maksamaan melkoisesti tuloveroa. Hallitus aikookin laskea rajan 60 000 euroon.

Työryhmän ehdotuksen kohta normaalituotto prosentista epäilyttää minua. Koska tuo prosentti riippuisi valtionlainakorosta, se voisi vuosittain vaihtua. Tämä toisi epävarmuutta pitkälle meneviin suunnitelmiin. Nykyinen käytäntö, missä normaalituotto prosentti on tiedossa oleva vakio, on parempi.

Petyin siis siihen, ettei verotuksen kokonaisuudistusta tullut. Tämä vähän laimensi kiinnostustani opinnäytteen kirjoittamiseen ja minulla oli ajoittaisia motivaatio-ongelmia. Toisaalta tavoitteeni oli myös seurata, miten verotuksen uudistusprosessi etenee.

Puolueiden ehdotukset ennen vaaleja olivat verotuksen osalta aika maltillisia. Äänestäjä ei tietenkään siinä tilanteessa haluta ärsyttää. Rohkeimman uudistusesityksen osinkojen osalta teki SDP, joka seurasi osittain Hetemäen työryhmän ehdotusta. SDP olisi ollut valmis kiristämään osinkoverotusta reippaasti. Se puhui ennen vaaleja paljon oikeudenmukaisuudesta. Tosin samoja teemoja käsittelivät myös muut puolueet.

Kun hallitus sitten Kokoomuksen ja SDP:n johdolla muodostettiin, tuli kiire rakentaa hallitusohjelmaa. Itselle tuli se vaikutelma, että juuri kiire ja vaikeat hallitusneuvottelut johtivat siihen, ettei suuria muutoksia verotukseen ehdotettu. Yrittäjät saavat edelleen pitää verovapaan osingon; tosin vähän pienempänä kuin ennen. Myös ansiotulo-osinko jätettiin voimaan sellaisenaan. Pääomatuloihin hallitus ehdotti pientä progressiota. Tämä sotii Hetemäen raporttia vastaan, mutta tuntuu kyllä oikeudenmukaiselta ratkaisulta.

On vahinko, että pari vuotta istuneen työryhmän ajatukset ohitettiin, kun budjettiesitys vuodelle 2012 laadittiin. Tuntuu kummalliselta, että pitkä ja perusteellinen työryhmän selvitystyö heitettäisiin hukkaan. Mutta toivon, että verotusta vielä uudistetaan paremmalla ajalla, eikä kiireisissä hallitusneuvotteluissa. Valitettavasti en tähän työhön ehtinyt saada vastausta siihen, hyväksytäänkö hallituksen esitys sellaisenaan.

Tilitoimistolle tekemässäni osassa sain toteuttaa kiinnostustani rakentaa Excel- taulukoita. Tässä työssä erilaisten taulukoiden laatiminen olikin helpompaa ja mieluisampaa kuin teorian kirjoittaminen. Välillä tuntui, että täytän työni taulukoilla. Mielestäni ne ovat kuitenkin perusteltuja havainnollisuuden takia. Jos olisin vain luetellut lukuja tekstissä, siitä olisi tullut puuduttavaa luettavaa.

Siihen en ole työssäni tyytyväinen, että luomani verotusesimerkit ovat niin tilannekohtaisia. Erilaisia verotuksen tilanteita on ääretön määrä. Olisi ollut hienoa pystyä laatimaan jokin yleinen teoria osinkoverotuksesta, minkä avulla verotusta voisi samalla optimoida. Mutta optimointi ei ollut työni aihe, vaan ehdotusten vertailu.

Kirjoitin työni alkuun melko paljon teoriaa nettovarallisuuden ja matemaattisen arvon laskemisesta. Itseäni häiritsi, että teoriaa riitti niin paljon. En kuitenkaan tiedä, mitä olisin voinut jättää pois, koska kaikki tuntui liittyvän aiheeseen. En kuitenkaan esittänyt esimerkkejä nettovarallisuuden oikaisusta, koska työni aihe on osinkoverotus. Nettovarallisuuden laskemisesta voisi kirjoittaa kokonaan oman opinnäytetyön.

Jos valitsisin aihetta tällä hetkellä, ottaisin varmasti eri näkökulman työhöni. Joku toinen voisi tehdä opinnäytetyönsä siitä, paljonko yhtiöstä kannattaa nostaa palkkaa ja paljonko osinkoa sen jälkeen, kun hallituksen esitys on eduskunnassa hyväksytty. Työni vaikuttavuus toimeksiantajalle ei nyt ole suuri, kun on tiedossa, ettei verotuksen uudistus ole kovin monimutkainen.

Tilitoimistoja varten on olemassa erilaisia ohjelmia verotuksen laskemista varten. Niitä voi olla kuitenkin turhan työlästä käyttää, jos haluaa nopeasti laskea asiakkaan osinkoverotuksen. Laatimani Excel-taulukko on helppo avata ja nopea täyttää. Sen voi näyttää asiakkaalle saman tien. Myös kuvioon 4 laatimani kaavio havainnollistaa maallikolle osinkojen jakamista pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoihin. Kuvio toimii myös ammattilaiselle muistin tukena.

Löysin työtäni varten paljon hyviä lähteitä. Sähköiset kirjat helpottavat tiedonhakuja melkoisesti. Ne ovat myös parhaiten ajan tasalla. Verottajan sivuilta löysin paljon tarpeellista tietoa. Siinä piti kuitenkin olla tarkkana, että käytti varmasti voimassa olevaa tietoa.

Kirjoitin työni lopulta melko tehokkaasti lyhyessä ajassa. Tosin olin ensin pyöritellyt aihetta mielessäni useamman kuukauden. Työssäkäyntiä samaan aikaan opinnäytteen kirjoittamisen kanssa en suosittelen kenellekään. Tähän työhön täytyisi saada keskittyä kokopäiväisesti, ettei aika lopu kesken, niin kuin minulle oli vähällä käydä.

Tapaustutkimus jäi varsin vaatimattomaksi, joten siihen en ole tyytyväinen. Hyvää tapaustutkimus-osassa ovat Excel-taulukot tilitoimiston käyttöön. Opinnäytetyöni on mielestäni hyvää keskitasoa. Työ etenee loogisesti teoriasta eteenpäin. Olen käsitellyt otsikon mukaisia aiheita: ensin osinkoverotuksen teoriaa ja sitten muutosehdotuksia. Löysin myös vastaukset kaikkiin tutkimusongelmani kysymyksiin.

LÄHTEET

Akava 2010. Hetemäen työryhmän kanta tuloveroihin on oikea. Uutisarkistoa vuodelta 2010. Akava ry 21.12.2010. Viitattu 28.10.2011
http://www.akava.fi/ajankohtaista/uutisarkisto/2010/hetemaen_tyoryhman_kanta_tuloveroihin_on_oikea.html.

Eduskunta 2011a. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2012 tuloveroasteikkolaiksi sekä laeiksi eräiden verotusta koskevien lakien muuttamisesta (Budjettilakiehdotus). Asian käsittelyvaiheet. Viitattu 19.10.2011 <http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiat/HE+50/2011>.

Eduskunta 2011b. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2012 (Budjetti 2012). Asian käsittelyvaiheet. Viitattu 19.10.2011
<http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiat/HE+59/2011>.

EK 2010a. EK Hetemäen työryhmän esityksistä: Yhteisöverokannan merkittävä alentaminen tukee talouskasvua. Tiedote 21.6.2010. Elinkeinoelämän keskusliitto. Viitattu 28.10.2011
http://www.ek.fi/ek/fi/yrittajyys_ym/verotus/ek_hetemaen_tyoryhman_esityksista_yhteisoverokannan_merkittava_alentaminen_tukee_talouskasvua-26.

EK 2010b. Verorakennetta kehitettävä talouskasvua, yrittäjyyttä ja työllisyyttä tukevaksi. Tiedote 21.12.2010. Elinkeinoelämän keskusliitto. Viitattu 28.10.2011
http://www.ek.fi/ek/fi/yrittajyys_ym/verotus/verorakennetta_kehitettava_talouskasvua_yrittajyytta_ja_tyollisyytta_tukevaksi-5450.

Elonen, P. & Sutinen, T. 2010. Hetemäen verotyöryhmä löysi palkkaveroalèn rahoittajat: Kodit ja autoilu maksajiksi. Kotimaa. Helsingin Sanomat 22.12.2010.

EVL 24.6.1968/360. Laki elinkeinotulon verottamisesta.

HE 50/2011 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2012 tuloveroasteikkolaiksi sekä laeiksi eräiden verotusta koskevien lakien muuttamisesta (Budjettilakiehdotus).

HE 59/2011 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2012 (Budjetti 2012).

Hertsj, A. 2011. Isot puolueet hylkäsivät Hetemäen osinkoideat. Kaupalehti 22.2.2011.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Immonen, R. & Nuolimaa, R. 2007. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

Keskusta 2011. Vaaliohjelma vuoden 2011 eduskuntavaaleihin. Koko Suomi, kaikki suomalaiset. Saatavissa myös <http://www.keskusta.fi/Suomeksi/Vaaliohjelma.iw3>.

KHO 2002:1. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu. Verotus – Osingonsaajan osingon pääomatulon laskeminen.

KHO 2008:6. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu. Tulon veronalaisuus – Osinkotulo.

Kokoomus 2011. Loppuraportti 29.1.2011. Työtä, yrittämistä ja välittämistä - Kokoomuksen keinot hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Saatavissa myös <http://www.suomentoivo.fi/kirjasto/ministerityoryhmien-raportit.html> > Työtä, yrittämistä ja välittämistä - Kokoomuksen keinot hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi.

Koski, P. & Sillanpää, M. J. 2000/2011. Yhtiöoikeus. Verkkokirja. Päivitetty 26.8.2011. Helsinki: WSOY.

Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta 22.12.2009/1253.

Leppiniemi, J. 2004. Yrittäjän verokirja: verouudistuksesta ja tilinpäätöksestä. Helsinki: Tietosykli.

Leppiniemi, J. & Walden, R. 2002/2010. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Verkkokirja. Päivitetty 1.11.2010. Helsinki: WSOY.

Malinen, P. 2011. Yrittäjien tulot ja verot vuoden 2009 tulo- ja verotiedoilla. Viitattu 1.10.2011 http://www.yrittajat.fi/File/ad480290-189e-452e-8048-5652f0933c16/SYtulot_verot2011.pdf.

Mattila, P. K. 2011. Tasavero kasvattaisi verotuloja progressiivista nopeammin. Kauppalehti 14.2.2011.

MOT: Verovapaa vyöhyke. 2010. Toim. Heino, T-E. Esitetty 29.11.2010 Yle TV1.

Niskakangas, H. 2002/2011. Henkilöverotus. Verkkokirja. Päivitetty 5.9.2011. Helsinki: WSOY.

Niskakangas, H. 2009. Johdatus Suomen verojärjestelmään. 2., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

OYL 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.

PriceWaterHouseCoopers 2008. Korkein hallinto-oikeus hyväksyi osakesarjakohtaisen varojen jaon. Viitattu 9.10.2011 http://www.pwc.com/fi_FI/fi/verokonsultointi/tiedostot/osakesarjakohtainen_varojen_jako_0208.pdf.

Raeste, J-P. 2011. Kunnan veroremonttiin ei riitä poliittista rohkeutta. Kotimaa. Uutisanalyysi. Helsingin Sanomat 8.2.2011.

Raunio, M.; Romppainen, L.; Ukkola, O. & Kotiranta, K. 2010. Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä. 2. p. Helsinki: KHT-Media.

SAK 2010. SAK veroehdotuksista: ”Epäoikeudenmukaista pienipalkkaisille”. Tiedotteet 21.12.2010. SAK. Viitattu 28.10.2011 <http://www.sak.fi/suomi/ajankohtaista.jsp?location1=1&id=34326&sl2=2&lang=fi&ao=tiedotteet&arkisto=yes>.

SDP 2011. Työn ja oikeudenmukaisuuden puolesta. SDP:n talouspoliittinen linjaus vuosille 2011–2015. Saatavissa myös http://www.sdp.fi/sites/default/files/politiikka/tyon_ja_oikeudenmukaisuuden_puolesta_ladattava.pdf.

Suomen Yrittäjät 2010a. Hetemäen työryhmän osinkoveroesitys heikentäisi olennaisesti yrittäjäkannustimia ja vaarantaisi siten työllisyyttä. Viitattu 6.9.2011 <http://www.yrittajat.fi> > Suomen Yrittäjien Tiedotteet > 2010 > 21.6.2010.

Suomen Yrittäjät 2010b. Työllistävät pk-yritykset tarvitsevat investointikannustimia. Suomen Yrittäjät Hetemäen verotyöryhmän raportista. Viitattu 28.10.2011 <http://www.yrittajat.fi> > Suomen Yrittäjien Tiedotteet > 2010 > 21.12.2010.

Simomaa, K. 2011. Yritystä ei ole, ellei se tuota voittoa. Mielipide. Helsingin Sanomat 11.4.2011.

Spotlight: Sanningen i skattedebatten? 2011. Toim. Knus-Galan, M. Esitetty 24.3.2011 YLE FST5.

Tapionlinna, E. 2011. Isot ja pienet yritykset erotettava osinkokohtelussa. Mielipide. Helsingin Sanomat 23.3.2011.

Taxman1 2011. Peruiko Katainen pienyrittäjien osinkojen veronkorotusvaatimuksen? Keskustelu. Kauppalehti. Viitattu 27.9.2011
<http://keskustelu.kauppalehti.fi/5/i/keskustelu/thread.jsps?threadID=177445&tstart=150>.

Tikka, K. S.; Nykänen, O.; Juusela J. & Viitala, T. 2000/2011. Yritysverotus. Verkkokirja. Päivitetty 26.8.2011. Helsinki: WSOY.

Tilastokeskus 2011a. 1. Pääomatulot vähenivät edelleen vuonna 2009. Suomen virallinen tilasto: Veronalaiset tulot. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 1.10.2011
http://www.stat.fi/til/tvt/2009/tvt_2009_2011-02-18_kat_001_fi.html.

Tuokko, Y. 2009. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta ja maksukykytestistä. Verotus 5/2009, 550–552.

TVL 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.

Uusitalo, H. 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma: johdatus tutkielman maailmaan. 1.-7. painos. Helsinki: WSOY.

VAL 22.12.2005/1142. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa.

Valtioneuvoston kanslia 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 22.6.2011. Valtioneuvoston kanslia: Helsinki. Saatavissa
<http://www.vn.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf332889/fi.pdf>.

Varallisuusverolaki (kumottu) 30.12.1992/1537.

Verohallinto 206/345/2007. Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen. Verohallinnon ohje 8.3.2007.

Verohallinto 1103/32/2009. Työpanokseen perustuvan osingon verotus. Verohallinnon ohje 22.1.2010.

Verohallinto 2011a. Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä. Syventävät vero-ohjeet 26.8.2011. Viitattu 28.9.2011 <http://www.vero.fi> > Syventävät vero-ohjeet > Elinkeinoverotus > Osakkeet, osingot ja peitelty osingonjako > Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä.

Verohallinto 2011b. Ennako-osinkojärjestelmä. Tiedote 15/1999. Viitattu 1.9.2011
<http://www.vero.fi> > Syventävät vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeet > 1999 > Ennako-osinkojärjestelmä.

Verohallinto 2011c. Suoritukset osakkeenomistajille – osakeyhtiö. Viitattu 25.10.2011
[http://vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus/Suoritukset_osakkeenomistajille__osakeyh\(10863\)](http://vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus/Suoritukset_osakkeenomistajille__osakeyh(10863)).

Verohallinto 2011d. Verolaskuri 2011. Viitattu 5.11.2011
http://prosentti.vero.fi/veropros_aloitus.asp?language=FIN > Veroprocenttilaskuri 2011.

Veronmaksajain Keskusliitto 2010. Veronmaksajien Lehtinen: Verotyöryhmän raportti on vankka perusta verokeskustelulle. Veronmaksajain Keskusliiton lehdistötiedote 21.12.2010. Viitattu 28.10.2011
<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/medialle/l/lehdistotiedotteet/veronmaksajien-lehtinen-verotyoryhman-raportti-on-vankka-perusta-verokeskustelulle>.

Veronmaksajain Keskusliitto 2011. Kestävästi kasvava Suomi. Veronmaksajain Keskusliiton ohjelma verotuksen ja julkisen talouden kehittämiseksi vuosina 2012–2015. Saatavissa myös
http://www.veronmaksajat.fi/File/a5e141ac-5afd-4752-89b9-8bb4e025d75c/Vero_ohjelma_2012_2015.pdf.

Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010a. Verotuksen kehittämistyöryhmän loppuraportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja 51/2010. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Saatavissa myös http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/075_verotus/20101221Verotu/Verorapsa_loppuraportti.pdf.

Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010b. Verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja 35/2010. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Saatavissa myös http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/075_verotus/20100621Verotu/Verotuksen_kehittaemistyoryhman_valiraportti.pdf.

Hare VM141:00/2008. Verotuksen kehittämistyöryhmä. Valtiovarainministeriön asettama verotyöryhmä.

VML 18.12.1995/1558. Laki verotusmenettelystä.

YEL 22.12.2006/1272. Yrittäjän eläkelaki.

Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2006. Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus: Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005. Työryhmämuistioita 4/2006. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Saatavissa myös http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/075_verotus/20060316Verotu/verokirja_nettiin.pdf.

Osingon verotus ja kokonaisveroaste nykyisessä verojärjestelmässä

Seuraavassa taulukossa näkyvät tarvittavat laskentakaavat osinkojen verotuksen ja kokonaisveroasteen laskemiseksi nykyverotuksessa Excel-taulukolla. Oletuksena on, että yhtiöllä on vain yksi omistaja.

Taulukkoon täytetään vaaleanpunaisella pohjalla olevat tiedot.

	A	B	C	D
1	Yhtiön verotettava tulo	260135	Yhteisövero	0,26
2	Saadut osingot	=B1-B1*D1	Vero pääomatulosta	0,28
3	Osakkeiden matem. arvo yhteensä	1810000	Vero ansiotulosta	0,35
4	Normaalituotto matemaattiselle arvolle			
5	0,09	=A5*B3	Verovapaan osingon enimmäismäärä	90000
6	Pääomatulo-osinko	=JOS(B2>B5;B5;B2)		
7	Josta verovapaata	=JOS(B6>D5;D5+(B6-D5)*0,3;B6)		
8	Josta veronalaista	=B6-B7	Vero	=B8*D2
9	Ansiotulo-osinko	=B2-B6		
10	Josta verovapaata	=B9*0,3		
11	Josta veronalaista	=B9-B10	Vero	=B11*D3
12			Osakkaan verot yhteensä	=SUMMA(D8:D11)
13			Vero osingoista	=D12/B2
14			Yhtiön maksama vero	=B1*D1
15			Verot yhteensä	=D12+D14
16			Kokonaisveroaste	=D15/B1

Osingon verotus ja kokonaisveroaste Hetemäen työryhmän esityksessä

Seuraavassa taulukossa näkyvät tarvittavat laskentakaavat osinkojen verotuksen ja kokonaisveroasteen laskemiseksi Excel-taulukolla Hetemäen työryhmän esityksen mukaan. Oletuksena on, että yhtiöllä on vain yksi omistaja.

Taulukkoon täytetään vaaleanpunaisella pohjalla olevat tiedot.

	A	B	C	D
1	Yhtiön verotettava tulo	260135	Yhteisövero	0,22
2	Saadut osingot	=B1-B1*D1	Vero pääomatulosta	0,3
3	Osakkeiden matem. arvo yhteensä	1810000	Vero ansiotulosta	0,35
4	Normaalituotto matemaattiselle arvolle			
5	0,039	=A5*B3	Kokonaan verovapaata osinkoa ei ole	
6	Normaalituottoa vastaava osa	=JOS(B2>B5;B5;B2)		
7	Josta verovapaata	=JOS(B6>D5;D5+(B6-D5)*0,65;B6)		
8	Josta veronalaista	=B6-B7	Vero	=B8*D2
9	Normaalituoton ylittävä osa	=B2-B6		
10	Ei verovapaata osaa			
11	Josta veronalaista	=B9	Vero	=B11*D2
12			Osakkaan verot yhteensä	=SUMMA(D8:D11)
13			Vero osingoista	=D12/B2
14			Yhtiön maksama vero	=B1*D1
15			Verot yhteensä	=D12+D14
16			Kokonaisveroaste	=D15/B1

Osingon verotus ja kokonaisveroaste hallituksen esityksessä

Tämän taulukon avulla voidaan laskea osinkojen verotus ja kokonaisveroaste hallituksen esityksen mukaan. Oletuksena on, että yhtiöllä on vain yksi omistaja.

Tähän taulukkoon täytetään vaaleanpunaiselle pohjalle

- veroprosentti ansiotulosta
- osakkeiden matemaattinen arvo
- yhtiön verotettava tulo.

Jos yhteisöveroon, pääomatulojen veroon, normaalituottoon tai verovapaan osingon enimmäismäärään tulee hallituksen esityksestä poikkeavia muutoksia, voidaan prosentit ja muut rajat muuttaa taulukkoon.

	A	B
1		Hallituksen esitys
2	Yhteisövero	0,25
3	Vero pääomatulosta	0,3
4	progressio: jos yli	
5	50000	0,32
6	Vero ansiotulosta	0,35
7	Osakkeiden matemaattinen arvo yhteensä	2000000
8	Normaalituotto matemaattiselle arvolle	0,09
9	Normaalituotto	=B8*B7
10	Verovapaan osingon enimmäismäärä	60000
11	Yhtiön verotettava tulo	100000
12	Saadut osingot	=B11-B11*B2
13	Pääomatulo-osinko	=JOS(B12>B9;B9;B12)
14	Josta verovapaata	=JOS(B13>B10;B10+(B13-B10)*0,3;B13)
15	Josta veronalaista	=B13-B14
16	Vero	=JOS(B15<A5;B15*B3;(B15-A5)*B5+A5*B3)
17	Ansiotulo-osinko	=B12-B13
18	Josta verovapaata	=B17*0,3
19	Josta veronalaista	=B17-B18
20	Vero	=B19*B6
21	Osakkaan verot yhteensä	=B16+B20
22	Vero osingoista	=B21/B12
23	Yhtiön maksama vero	=B2*B11
24	Verot yhteensä	=B21+B23
25	Kokonaisveroaste	=B24/B11